

СЪДЪРЖАНИЕ

СТРУКТУРИРАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКО ПРОСТРАНСТВО	3
СЕДМА РАМКОВА ПРОГРАМА: ПОЛИТИЧЕСКИ ГРАФИК ЗА 2006 ГОДИНА	3
МОДЕЛИ НА УПРАВЛЕНИЕ И СТРУКТУРА НА СИСТЕМИТЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА	5
ПРОУЧВАНЕ НА ВЪЗВРАЩАЕМОСТТА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ В ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО В ЕВРОПА	5
УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВОТО В УПРАВЛЕНИЕТО НА УЧИЛИЩАТА	10
ЕВРОПЕЙСКИ ИНДИКАТОР ЗА ЕЗИКОВА КОМПЕТЕНТНОСТ И КОНКРЕТНИ БЪДЕЩИ ЦЕЛИ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ СИСТЕМИ	14
НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА ТЕСТОВО ОЦЕНЯВАНЕ НА ЗНАНИЯТА И УМЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ В УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА ШВЕЦИЯ	16
УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВЪВ ФИНЛАНДИЯ	19
УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ИТАЛИЯ	22
МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА В ГЪРЦИЯ	24
УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В СЛОВЕНИЯ	26
ПРЕКИ РАЗХОДИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО НА УЧЕНИЦИ В РИСК В ГЕРМАНИЯ	29
ДЕЙНОСТТА НА СЪВЕТИТЕ ЗА ОБЩЕСТВЕНО УПРАВЛЕНИЕ НА УЧИЛИЩАТА ВЪВ ВЕЛИКОБРИТАНИЯ	34
ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ И ИНСТРУМЕНТИ, ПРИЛОЖИМИ В ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА	38
ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ ЗА ДЕЦА ИНВАЛИДИ	38
СТРАТЕГИИ И ПРОГРАМИ ЗА КВАЛИФИКАЦИЯ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ	39
ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОБЩИ ЕВРОПЕЙСКИ ПРИНЦИПИ ЗА КОМПЕТЕНТНОСТ И КВАЛИФИКАЦИЯ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ	39
ЦИФРИ И ФАКТИ	42
ВЪВЕЖДАНЕ НА НОВА ИЗПИТНА СИСТЕМА В АНГЛИЯ	42
НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА ФИЗИЧЕСКО ОБРАЗОВАНИЕ, УЧИЛИЩЕН И КЛУБЕН СПОРТ ВЪВ ВЕЛИКОБРИТАНИЯ	42
ПРОУЧВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА НА УЧИТЕЛИТЕ ВЪВ ФИНЛАНДИЯ	43

(Продължава)

(Продължение)

ИЗПИТИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА ПРЕЗ 1993- 2003 г. В ГЕРМАНИЯ (нарастване спрямо предходната година)	44
ДЯЛ НА ЖЕНИТЕ, УЧАСТВАЩИ В ИЗПИТИТЕ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА, ПРЕЗ 1993 – 2003 г., В ГЕРМАНИЯ (нарастване спрямо предходната година)	44
РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧАЩИТЕ (18-21 ГОДИНИ) ПО ПОЛ ЗА ПЕРИОДА 1993–2004 г., В ГЕРМАНИЯ (в проценти)	45
БРОЙ УЧАЩИ ПО ОТРАСЛИ ЗА ПЕРИОДА 1991–2004 г. В ГЕРМАНИЯ	45
ДЯЛ НА УЧЕНИЦИТЕ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ, НЕЗАВЪРШВАЩИ УЧИЛИЩЕ	46
ГОДИШНИ ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯ И НОРМАТИВ ЗА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ НА УЧИТЕЛИТЕ В НЯКОИ ДЪРЖАВИ	46
ПРОМЕНИ В ЗАКОНА ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО В ЯПОНИЯ	47
ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО ПРИЛАГАНЕ НА РЕФОРМАТА В РУСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ТЮМЕНСКА ОБЛАСТ	47
КАК ПОМАГАТ НА ДЕЦАТА ИНВАЛИДИ В БЕЛОРУСИЯ	47
НЕГРАМОТНОСТТА – ЧУМАТА НА ХХІ ВЕК	48
ПРОЯВИ, ПРЕДСТОЯЩИ СЪБИТИЯ	49

Бюлетин INFOсвят
се изготвя по материали от реномирани
чуждестранни и български източници

Редакционен съвет:
Ваня Грашкина, Олга Рачева,
Валя Славчева, Иванка Джанунова,
Юлия Дичева, Янка Панова,
Костадин Тонев, Милен Ангелов
Адрес: бул. "Д-р Г. М. Димитров" № 52 А
1125 София
тел.: 817 38 55
e-mail: requests@nacd.bg.

Редактор:Таня Димитрова
Стилов редактор и коректор:
Нели Колева

ISSN 1312-4730

СТРУКТУРИРАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКО ПРОСТРАНСТВО

СЕДМА РАМКОВА ПРОГРАМА: ПОЛИТИЧЕСКИ ГРАФИК ЗА 2006 ГОДИНА

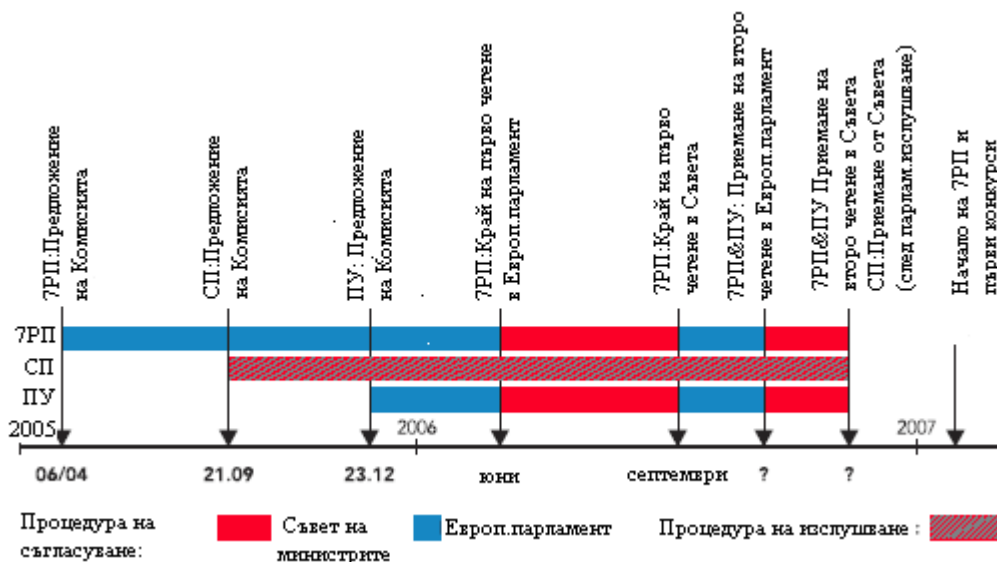
Ако всичко протича, както е планирано, Седма рамкова програма за изследвания, технологично развитие и демонстрации (7 РП) ще стартира в началото на януари 2007 г. Преди това обаче в Брюксел трябва да приключат важни политически етапи.

След като на 17 декември 2005 г. Европейският съвет постига споразумение за финансовата програма 2007-2013 г., Комисията разпределя предвидените средства между различните програми: Седма рамкова програма за изследвания, технологично развитие и демонстрации (7РП), Програмата за конкурентноспособност и иновации, както и различни образователни програми (Еразмус).

На 18 януари 2006 г. обаче - предвид предизвикателствата пред Европейския съюз - Европейският парламент отхвърля с голямо мнозинство тази финансова програма, тъй като оценява предложението на Съвета като неусловително. През февру-

ари Комисията представя предложение за разпределение на разходите по области. На 5 април Съветът на Европейския съюз (пог австрийското председателство), Европейският парламент и Европейската комисия постигат споразумение за финансовата програма 2007-2013 г., а на 21 май Европейският парламент я одобрява. На тази основа Комисията може да изработи нов, променен вариант за разпределение на средствата.

По отношение на дискусията за 7РП "топката" сега е в Европейския парламент, респ. в неговата Комисия за индустрия, научни изследвания и енергия. Очаква се на заседанието през юни Програмата да бъде приета на първо четене. Съгласно план-графика на австрийското председателство Съветът на министрите започва дебати по общите линии на 7РП на заседанието си на 13 март, които продължават и на заседанието в края на май. След първото четене двете институции имат на разположение око-

ло шест месеца, за да постигнат споразумение за окончателния текст и да го приемат, за да започне 7РП, както е предвидено през януари 2007 г.

Другите два важни документа за провеждането на 7РП са Специфичните програми (СП) и Правилата за участие (ПУ). Графикът за тях е различен: Специфичните програми се нуждаят от изслушване в парламента преди одобрението на Съвета на министрите, Правилата за участие са предложени от Комисията през декември 2005 г. Макар Съветът да планира приемането на Правилата за участие на своето заседание в

края на май, парламентът дебатира по Седма рамкова програма едва през юни. А Съветът може да приеме Специфичните програми само при наличие на съгласие в парламента за цялата 7РП.

Доколкото финансовата програма на ЕС за 2007-2013 г. вече е приета и е наличие съгласие за разпределението на бюджета по области, то общото решение на парламента и на Съвета се очаква да бъде взето своевременно, за да се обезпечи безпроблемен преход от Шеста към Седма рамкова програма за изследвания, технологично развитие и демонстрации.

Източници:

http://www.euresearch.ch/media/EuresNL0206_d.pdf

ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/focus/docs/266_de.pdf

ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/focus/docs/265_de.pdf

http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/052-8884-164-06-24-909_20060608IPR08812-13-06-2006-2006-false/default_de.htm

Т. Димитрова

МОДЕЛИ НА УПРАВЛЕНИЕ И СТРУКТУРА НА СИСТЕМИТЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

ПРОУЧВАНЕ НА ВЪЗВРАЩАЕМОСТТА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ В ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО В ЕВРОПА

Значението на образованието и обучението за изграждане на общество на знанието и постигането на Лисабонските цели са фактори, които обуславят необходимостта да се инвестира в човешки капитал. Инвестирането в човешки капитал е основна предпоставка, водеща до увеличаване на заетостта, до икономически напредък и социално благополучие. Ето защо е необходимо европейските страни да положат усилия за по-оптимално използване на съществуващите ресурси и за привличане на повече частни инвестиции в образованието. За да постигне тази цел, образователната политика в Европа се нуждае от надежден анализ, който да подчертава значението на образованието и обучението за постигане на икономическите и социалните цели на Европейската общност.

С цел да продължи дискусиите, свързани с използването на икономически анализи, на базата на които да се очертае образователната политика в Европа, Европейската комисия (ЕК) стартира проекти за образование, базиращи се на икономически подходи.

В изпълнение на проект "Икономика в образованието" на ЕК, през 2005 г. компанията London Economics (Великобритания) извършва проучване на тема: "Възвращаемост на различни по тип инвестиции в образование и обучение".

Основна задача на проучването е да направи оценка на нормите на възвращаемост на инвестициите, които са необходими за постигане на Лисабонските цели в областта на образованието.

Вътрешните норми на възвращаемост

на инвестициите се изчисляват на базата на модел, разработен специално за този проект.

Ползата от инвестиции в човешки капитал

Ползата от инвестиции в човешки капитал се измерва на различни равнища: индивидуална полза, полза за компанията и полза за обществото като цяло.

Индивидуалната полза от инвестиране в образование намира израз в по-високо заплащане, без да се подценяват и фактори като: по-малка вероятност за безработица и по-активно участие на по-образованите на пазара на труда.

Ползата за фирмите от инвестиране в образование се изразява в по-високата производителност на заетите в тях лица.

Социалната полза от образованието води до социален растеж чрез по-висока обществена производителност.

Обикновено за измерване на инвестициите се използва вътрешната норма на възвращаемост. Чрез този измерител се сравняват обемите на настоящите и бъдещите разходи и възникващите ползи от образованието. Като се изчисли както частната, така и социалната норма на възвращаемост, е възможно да се направи преценка на възвращаемостта на бъдещите инвестиции в образованието - както за отделния човек, така и за отделните правителства.

Лисабонските цели

В изпълнение на основната си задача - да направи оценка на нормата на възвращаемост на инвестициите, които са необходи-

ми за постигане на Лисабонските цели за образование и обучение, проучването се базира на следните основни образователни цели:

- Брой на рано напусналите училище (Цел 1);
- Брой на завършилите математика, естествени науки и технологии (Цел 2);
- Успешно завършили поне средно образование (Цел 3);
- Малък дял на учениците с ниска четивна грамотност (Цел 4);
- Участие в обучение през целия живот (Цел 5).

В проекта се използват и две допълнителни цели:

- Брой на завършилите висше образование (Цел 6);
- Качество на обучението (Цел 7).

В проучването се посочва, че от 2000 г. има напредък във всички цели с изключение на Цел 4. Към 2005 г. се наблюдава голямо несъответствие при изпълнението на целите в отделните страни членки на ЕС – някои от тях вече са достигнали нивата на бенчмарка, докато други значително изостават от тях.

Методология на изследването

Методологията на изследването се базира на следния принцип: постигането на Лисабонските цели изисква финансови инвестиции, които да доведат до нарастване на броя на учащите се в различните образователни направления. За да се постигнат целите в сферата на образованието, се допуска следното поведение:

За постигането на Цели 1 и 3 се допуска, че определен брой от рано напускащите училище ще се завърнат в училищата и след няколко години на обучение ще завършат средно образование.

За постигането на Цел 2 се допуска, че броят на завършилите ще допринесе за нарастване на броя на обучаващите се по математика, естествени науки и технологии.

За постигането на Цел 4 се допуска, че грамотността се увеличава в резултат на прилагането на специфични национални програми.

За постигането на Цел 5 се допуска, че нараства броят на хората, които разширяват възможностите си за обучение през целия живот.

За постигането на Цел 6 се допуска необходимост от нарастване на броя на студентите в сферата на висшето образование.

За да се изчисли вътрешната норма на възвращаемост на инвестициите за постигане на всяка от посочените цели, е необходимо да се отчетат разходите и ползите. Изчисленията в изследването обхващат преките и допълнителните разходи за образование и очакваните доходи по време на обучението. Ползите от образованието произтичат от по-високите доходи и по-малката вероятност от безработица.

Обобщени резултати от проучването

В проучването се посочва, че в общия случай нормите на възвращаемост на инвестициите са високи и надхвърлят 7%. И доколкото финансовите ресурси за образование са все още ограничени, подкреждането на целевите приоритети на потенциалните инвестиции придобива голямо значение. В проекта на London Economics се извършва подкреждане по приоритет на инвестициите, базирано на Лисабонските цели, според тяхната норма на възвращаемост.

Обобщените резултати от проучването показват, че по отношение на възвращаемостта на частните инвестиции, в повечето страни, инвестициите за завършване на средно образование имат най-висока норма на възвращаемост. Същевременно в отделни страни нараства броят на завършилите математика, естествени науки и технологии и нормата на възвращаемост на инвестициите в тази форма на образование също се увеличава. Налице са няколко примера, при които нормата на възвращаемост в социалната сфера надхвърля 7%, главно в резултат на големите разходи, които редуцират страни инвестират в общественото образование. Във всички страни нормата на възвращаемост на обществените инвестиции за завършване на средно образование и

за завършване на математика, естествени науки и технологии се запазва по-висока от тази за висше образование и грамотност.

В изводите от проучването се посочва още, че нормите на възвращаемост на инвестициите са достатъчно надежден показател, представящ изпълнението на Лисабонските цели за образование и обучение и проявяват незначителни изменения в някои от параметрите. Те показват малко понижение само когато разходите за образование нарастват с 20% и когато постигнатият ефект от допълнителното образование (върху заплащането и икономическия ръст) намалява с 10%. Запазва се обаче общият извод, че по-високите образователни степени оказват най-голямо влияние по отношение на по-добрите възможности за намиране на работа. Друг извод, изведен в проучването е, че нормата на възвращаемост на инвестициите (както частни, така и обществени) за студентите, които работят на непълнен работен ден по време на следването си, може да е с около 2% по-висока в сравнение с тази при редовните студенти.

Норми на възвращаемост на инвестициите в различните форми на образование по страни

Целите, които трябва да се достигнат до 2010 г., са дефинирани на базата на индикаторите от 2000 г. и някои от европейските страни вече са постигнали европейските цели. Повечето страни обаче трябва да предприемат специфични инвестиционни действия, за да постигнат целите до 2010 г.

Постигането на Цели 1 и 3:

- изисква действия в Белгия, Дания, Германия, Естония, Гърция, Испания, Франция, Ирландия, Италия, Кипър, Латвия, Унгария*, Малта, Холандия, Португалия и Вели-

кобритания;

- не изисква действия в Чехия, Литва, Австрия, Полша, Словения, Словакия, Финландия и Швеция.

Постигането на Цел 2 изисква действия във всички страни членки освен във Великобритания.

Постигането на Цел 4:

- изисква действия в Белгия, Чехия, Дания, Германия, Гърция, Испания, Франция, Италия, Латвия, Унгария, Австрия, Полша, Португалия и Словакия (за тази Цел няма налични данни за Естония, Кипър, Литва, Малта и Словения);

- не изисква действия в Ирландия, Холандия, Финландия, Швеция и Великобритания.

Постигането на Цел 5:

- изисква действия в Белгия, Чехия, Германия, Естония, Гърция, Испания, Франция, Ирландия, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Унгария, Малта, Полша, Португалия и Словакия;

- не изисква действия в Дания, Холандия, Австрия, Словения, Финландия, Швеция и Великобритания.

Постигането на Цел 6:

- изисква действия в Чехия, Германия, Италия, Кипър, Малта, Австрия и Словакия (за тази Цел няма налични данни за Гърция);

- не изисква действия в Белгия, Дания, Естония, Испания, Франция, Ирландия, Латвия, Литва, Унгария, Холандия, Полша, Португалия, Словения, Финландия, Швеция и Великобритания.

Нормите на възвращаемост на инвестициите за постигане на целите са изчислени за всички цели, освен за Цел 5, тъй като в някои страни липсват необходимите данни за оценка на влиянието на обучението през целия живот върху производителността на фирмите.

Норми на възвращаемост на частните инвестиции по форма на образование
(в страните, за които се изискват действия за постигане на целите)

1-Великобритания	6-Малта	11-Гърция
2-Ирландия	7-Белгия	12-Латвия
3-Франция	8-Португ.	13-Холандия
4-Естония	9-Испания	14-Германия
5-Италия	10-Кипър	15-Дания

1-Италия	8-Финландия	15-Словакия
2-Ирландия	9-Естония	16-Литва
3-Испания	10-Австрия	17-Холандия
4-Малта	11-Полша	18-Дания
5-Франция	12-Белгия	19-Латвия
6-Кипър	13-Словения	20-Швеция
7-Португал.	14-Германия	21-Унгария
		22-Чехия

1-Словакия	5-Италия	9-Гърция
2-Чехия	6-Белгия	10-Испания
3-Франция	7-Португалия	11-Германия
4-Полша	8-Австрия	12-Латвия
		13-Дания

1-Словакия	5-Кипър
2-Гърция	6-Австрия
3-Малта	7-Чехия
4-Германия	8-Италия

Политически изводи:

А. Страните членки на ЕС трябва да насочат вниманието си главно към постигането на Цели 1 и 3 и към Цел 2.

В. В общия случай Цел 6 генерира най-ниска възвращаемост на инвестициите, което се дължи на големите разходи, вложени във висшето образование.

С. Постигането на Цел 4 генерира възвращаемост, която се намира в диапазона между инвестициите за постигането на Цели 1 и 3 и на Цел 6.

Постигането на целите поражда трудното изискване за нарастване на броя на завършилите висше образование, без да се понижи качеството на образованието в цяла-

Норми на възвращаемост на социалните инвестиции по форма на образование
(в страните, за които се изискват действия за постигане на целите)

1-Естония 6-Ирландия 11-Франция
2-Гърция 7-Латвия 12-Великобритания
3-Испания 8-Португалия 13-Белгия
4-Италия 9-Кипър 14-Малта
5-Дания 10-Холандия 15-Германия

1-Италия 8-Ирландия 15-Латвия
2-Испания 9-Малта 16-Швеция
3-Кипър 10-Белгия 17-Холандия
4-Естония 11-Финландия 18-Полша
5-Португалия 12-Литва 19-Словакия
6-Франция 13-Дания 20-Унгария
7-Словения 14-Австрия 21-Германия
22-Чехия

1-Словакия 5-Дания 9-Португалия
2-Чехия 6-Испания 10-Франция
3-Италия 7-Латвия 11-Белгия
4-Гърция 8-Полша 12-Австрия
13-Германия

1-Словакия 5-Италия
2-Гърция 6-Малта
3-Чехия 7-Австрия
4-Кипър 8-Германия

та образователна система. Всяко влошаване на качеството (на което и да е образователно ниво) автоматично ще доведе до намаляване на нормите на възвращаемост.

* В резултат на последните промени в

Унгария, според които учениците продължават образованието до края на учебната година, в която навършват 18 – годишна възраст, се предполага, че страната ще постигне Цели 1 и 3 до 2010 година.

Източник:

http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/studies/invest05_en.pdf

М. Стоянова

УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВОТО В УПРАВЛЕНИЕТО НА УЧИЛИЩАТА

Вълната от реформи в училищното образование в САЩ, Великобритания и други страни съвпада по време с остра криза в конкурентноспособността на компаниите. Тогава анализаторите определят образователната системата като основен елемент на националната конкурентноспособност и акцентират върху общодостъпното, държавно образование. Крайният резултат от образованието – подготовка на високкоквалифицирани, гъвкави и конкурентноспособни кадри, е показател за съответствието между училищното образование и съвременните изисквания.

Образователната система е най-голямата национална организация, която използва стандарти в процеса на обучението и управлението. Това я прави тропайка и консервативна. Реформирането на образованието в САЩ и Европа показва, че училищното образование е най-резистентната (съпротивляваща се на промени) система. Опитите да се извършат реформи вътре в системата "отгоре-надолу", не дават резултати. Иновационната активност на равнище училище не е достатъчна, за да я промени.

Това налага да се търсят и създават източници, които да окажат натиск върху системата отвън. В САЩ е използван опитът на големите корпорации за децентрализиране и описания в теорията на управлението модел на "стейкхолдерите" (заинтересовани - участници). Според модела на стейкхолдерите от успешната дейност на организацията са заинтересовани собственици, потребители, доставчици и всички, които по различни причини общуват с организацията. С тяхна помощ се определят външните източници, които могат да окажат натиск за извършване на промени. Изграждането на механизъм, чрез който стейкхолдерите да повлияят върху управлението на организацията, ще я накара да се адаптира към техните интереси.

Децентрализирането на управлението е свързано с разширяване на корпоративно-

то управление. На отделните части от организацията се предоставя голяма свобода на действие, а на ръководителя се делегира пълномощия за самостоятелна работа на организацията. За действията и развитието на организацията в интерес на стейкхолдерите следи Съвет на директорите. Той е упълномощен да наема и освобождава ръководителя на организацията, да определя неговото заплащане, да го консултира, да взема стратегически решения, да проверява дейността на организацията и други. За ефективната реализация на този подход са необходими:

- предоставяне на достатъчна финансова и оперативна самостоятелност на отделните части на организацията;
- предоставяне на реални пълномощия на органи за управление, чрез които да се оказва въздействие на ръководителите и дейността на организацията;
- формиране на компетентни и независими органи за управление.

В националните образователни системи подобни органи за обществено управление се наричат различно - съвети, комитети, попечителски настоятелства и др. Всички те могат да се обединят под общото название Училищни съвети. При цялото разнообразие от форми те притежават две общи черти:

Първо, в тях участват представители на обществеността – родители, сътрудници на училището, представители на местната власт и обществото;

Второ, имат управленчески пълномощия.

Те представят обществото и неговото участие в управлението на училищата, осигуряват законодателно държавния и обществен характер на управлението на образованието.

Във всяка страна Училищните съвети се изграждат с оглед на културните и националните особености. В съвременния свят това определя кардиналните промени на

училищната институция. Държавният и административен модел на училище постепенно се трансформира в училище на гражданското общество. По същество става преразпределение на властта, като в училищната автократична система се включват механизми на гражданското общество.

Училищните съвети в страните от ЕС

Задачите и пълномощията на Съветите съществено се различават. Те могат да се разделят на три категории:

- органи със съвещателни функции, помагачи на директорите на училищата;
- органи с пълномощия за вземане на решения и които заедно с ръководителите отговарят за текущата работа в училищата;
- органи с пълномощия за управление на училищата.

В табличен вид са представени различни модели на органите за управление в различните страни.

ДАНИЯ

Орган	SKOLEBESTYRELSE (Училищна конференция) В държавните училища
Председател Състав	Избран член на Училищната конференция Представители на: Персонала Родителите Учащите (за училища с мин. пет степени на обучение) (2) (от 5 до 7) (2)
Функции /пълномощия	Училищната конференция изпълнява задачите, поставени от Общинския съвет. Тя определя различни аспекти от дейността на училището: организира учебния процес в отделните класове, броя на учебните часове, определя избираемите предмети, разпределя задълженията на учителите и съвместните дейности между училището и семейството. Прави предложения по учебните планове и ги представя в Общинския съвет. Приема бюджета на училището и утвърждава изразходваните средства.
Орган	SKOLEBESTYRELSE (Училищна конференция) В общообразователните училища
Председател Състав	Избира се от членовете на конференцията. Представители на: Преподавателския състав Окръжния съвет Общинския съвет Родителите и учениците
Функции /пълномощия	Училищната конференция на основата на предложенията на училищното ръководство определя какви да бъдат приемът в училищата, списъкът на изучаваните предмети, срокът на ваканциите и бюджетът.

ГЕРМАНИЯ

Орган	SCHULKONFERENZ, SCHULGEMEINDE, SCHULFORUM, SCHULAUSSHUSS (Училищна конференция, Училищни сдружения, Училищен форум, Училищна комисия)
Председател Състав	Директорът на училището Паритетен: 1/3, 1/3, 1/3 или 1/2, 1/4, 1/4 Представители на: Учителите Родителите Учениците
Функции /пълномощия	Занимават се с различни аспекти на училищния живот и процеса на обучение: организация на учебните часове и настъпили промени, разпределение на помещенията, мерки за охрана на учениците, провеждане на училищни мероприятия, обсъждане на педагогически проблеми и организация на обучението – качество на учебниците, обосновка за учебната дейност и домашните работи, критерии за оценяване. Възможно е да вземат участие дори в провеждането на експерименти в училището. В отделни провинции тези органи определят броя на учениците, разделяне или сливане на училищата, извършване на строителни дейности, материално и техническо оборудване на училищата. Някъде тези органи имат пълномощия да назначават директорите на училищата.

ФРАНЦИЯ

Орган	CONSEIL D'ECOLE Училищна конференция За начална степен в държавните училища
Председател Състав	Директорът на училището Представители на: Кмета или неговия заместник Всички учители от училището Родителите (по 1 представител от клас)
Функции /пълномощия	Училищната конференция определя училищния устав; дава своето мнение по всички въпроси, касаещи училището, и утвърждава училищната програма.
Орган	CONSEIL D'ADMINISTRATION Управляващ съвет (в колежите и лицееите)
Председател Състав	Директорът на училището Представители на: Местната власт и) Училищния персонал (1/3) Родителите и учениците (1/3) администрацията на училището (1/3)
Функции /пълномощия	Управляващият съвет утвърждава училищния план, в който се определят националните цели на образованието и реализирането им в конкретното учебно заведение.

ХОЛАНДИЯ

Орган	MEDEZEGGENSCHAPSRAAD Съвет на съгласието
Председател Състав	Член на Съвета Броят му зависи от големината на училището До 250 ученици - максимално 6 души; между 250-750 ученици - 10 души; 750-1250 ученици – 14 души; над 1250 ученици – 18 Представители на: ½ от членовете на Съвета са учители ½ са родители и ученици над 13 години
Функции /пълномощия	Съветът има право да участва при вземането на решения и да прави предложения пред учредителите на училището. Минимум два пъти в годината учредителите и Съветът трябва съвместно да обсъждат общи училищни проблеми.

ФИНЛАНДИЯ

Орган	JOHTOKUNTA - факултативен Орган в държавните общообразователни средни училища
Състав	Представен от: Преподавателски и Родители Ученици от горните класове непедагогически персонал
Функции /пълномощия	Съдейства за възпитанието, обучението и поддържането на хармонична и конструктивна атмосфера в съвместната работа между училището, общината и семейството.
Орган	NEUVOTTELUKUNTA Консултативна комисия за организация на професионалното образование
Състав	Максимум 10 члена, със срок на пълномощия 4 години, представляващи: Училището Учителите Учениците Социални партньори, Експерти в областта на представляващи общото и професионално образователното образование равнище в училището
Функции /пълномощия	Комисията подкрепя дейността на училището, участва в обсъждане на програмите за обучение. Представители на промишлеността също помагат в изработване на образователните програми. Комисията подпомага сътрудничеството между училището, социалната среда и пазара на труда.

влияние в управлението на училищата. Намаляването на административното начало и контрол в училищата от страна на чиновниците е оправдано и ефективно само при условие че там е силно общественото присъствие и контролът. Създаването на Училищните съвети е въпрос на съотношение на отговорността на изпълнителната власт и самото училище за резултатите от образованието и удовлетворяване на образователните потребности на обществото.

От дадените примери става ясно, че в различните страни се отнасят с разбиране към необходимостта да се разделят с държавния монопол и да разширят участието на обществото (на първо място родителското) в управлението на училищата. Днес,

Източник:

<http://www.boards-edu.ru/index.php?tm=5>

когато крахът на държавния монопол и централизъм в образователната политика е очевиден, въпросът за управлението на училищата от отделни обществени групи, които искат да внесат определена социална и културна идентичност в съдържанието и организацията на училищното образование, е актуален, както никога досега.

Независимо от различните мотиви за реформи, набелязаните цели практически съвпадат: преориентиране на системата за училищно образование от държавата, като монополен поръчител на образователни услуги, към реалния потребител; създаване на конкуренция между доставчиците на образователни услуги и възможност потребителите сами да избират доставчиците.

Е. Джерманова

ЕВРОПЕЙСКИ ИНДИКАТОР ЗА ЕЗИКОВА КОМПЕТЕНТНОСТ И КОНКРЕТНИ БЪДЕЩИ ЦЕЛИ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ СИСТЕМИ

С настоящото комюнике на Комисията се съобщава за създаването на Европейски индикатор за езикова компетентност. На страните членки трябва да се предложат информация и възможности за сравнение, на база на които те да могат да определят политиката си в областта на преподаването и изучаването на чужди езици. В настоящото комюнике Комисията предлага параметри и начини на изпълнение за прилагане на индикатора.

РЕЗЮМЕ

Какви стъпки да се предприемат, за да се достигне целта всички ученици и ученици да научат възможно по-рано поне два чужди езика, може да се установи само посредством сигурни данни за резултатите от преподаването и изучаването на чужди езици.

ПАРАМЕТРИ

Цели

С помощта на индикатора трябва да се измерват знанията по чужди езици във всички страни членки.

Методика

Предложението на комисията е за провеждане на специално разработен тест за учениците от общообразователните и професионалните училища. Тестът трябва да бъде разработен на основа на предварителни проекти в тази област.

Целеви групи

Данните за индикатора се определят за ученици в края на задължителния период на обучение, т.е. за 15-годишните.

Скала

Индикаторът трябва да обхване знанията на участващите в пробните изпити лица въз основа на шест референтни нива от общата европейска референтна рамка за езици.

Езици

От практическа гледна точка комисията предлага при първия етап изпитът за езикова компетентност да се ограничи до пет езика от използваните най-често езици в Европейския съюз, т.е. английски, френ-

ски, немски, испански и италиански. Това ще даде възможност с получения опит да се разшири спектърът на изпитните езици за следващите етапи.

Компетентности

Индикаторът трябва да покрива четири аспекта на чуждоезиковата компетентност:

- четене;
- разбиране;
- говорене;
- писане.

Според обстоятелствата при първия етап отпада (също от практическа гледна точка) изпитът за компетентност, свързан с говоренето.

Други данни

Чуждоезиковата компетентност често зависи също и от външни фактори (напр. език на телевизията, семейството) и от вътрешни фактори (например преподаватели, брой часове през седмицата за чуждоезиково обучение и др.). Затова тестовете трябва да се допълват чрез анкети за учители и ученици.

НАЧИНИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Съвместна дейност

Централното координиране на процеса и централното систематизиране на събраните данни се поема от Комисията с помощта на външен изпълнител, който се избира в рамките на открита процедура по обявяване на конкурс.

Комитет от експерти

Комисията предлага създаването на Комитет от експерти за европейския индикатор за езикова компетентност ("EIS-Beirat"), който ще се състои от представители на страните членки и ще изпълнява следните задачи:

- да съветва Комисията при обявяване на конкурс за разработване на инструментите и при установяване на критерии за избор на изпълнител на поръчката;
- да съветва Комисията при оценяване на работата на изпълнителя на поръчката;
- да съветва комисията при проучването на данни в страните членки;
- да се грижи за безпроблемното въвеж-

дане на индикатора в страните членки;

- да проучи резултатите.

Необходимите практически мероприятия за проучването на данни се извършват от страните членки в съответствие с установения метод и решения от Комисията и Комитета от експерти. Това са:

- Организация на участието на избраните за пробните изпити учебни заведения;
- Обявяване на изпитната документация на контролиращия персонал и практическа подготовка на изпита;
- Събиране на изпитните работи и оценяване в съответствие с установените стандарти;
- Предаване на получените данни на централен координатор.

Необходими ресурси

Необходимите средства за 2005 г. са одобрени в рамките на бюджета за програмите SOKRATES и LEONARDO DA VINCI.

ГРАФИК

Първото заседание на Комитета от експерти за европейския индикатор за езикова компетентност ("EIS-Beirat") е още преди края на 2005 г., така че през пролетта на 2006 г. да се публикува обявата за централната координация на индикатора и през 2007 г. да се проведе първият пилотен кръг за изпробване на предлаганите изпитни инструменти.

В плана за действие "Стимулиране на изучаването на езици и езиково многообразие" Комисията се задължава да разработи такъв индикатор.

По-късно този индикатор фигурира и в контекста на процеса "Общобразователно и професионално образование 2010".

Според Европейския съвет основни задачи пред образователните системи са:

1. По-високо качество на системите за общобразователно и професионално образование

При стимулиране на социалното и икономическото развитие особена роля имат общобразователното и професионалното образование. Това представлява важен икономически инструмент за повишаване на конкурентноспособността и динамиката в

Европа. Необходимо е непрекъснато подобряване на квалификацията на преподавателите. Налага се и актуализиране на основните знания, за да могат те да отговарят на развитието на научното общество. Приоритет представлява и оборудването на училищата и учебните заведения, вкл. използване на ресурсите по най-добрия начин. Трябва да се стимулира интересът към научните изследвания, за да може Европа да се утвърди като конкурентноспособна в бъдеще.

2. По-лесен достъп до общообразователното и професионалното образование за всички граждани на обединена Европа

Европейският социален модел трябва да предостави на всички граждани възможност за достъп до формални и неформални системи на общообразователното и професионалното образование, най-вече при преминаване от един вид към друг вид образование, напр. от професионално към висше образование. Предоставянето на възможност за обучение трябва да е валидна от детството до по-зряла възраст. Отварянето на системите за общообразователно и професионално образование трябва да бъде

по-атрактивно и да отговаря на потребностите на различните групи.

3. Отваряне на общообразователното и професионалното образование към света

- Стимулиране на предприемаческия дух и мислене и готовност за самостоятелна дейност;

- Стимулиране на възможностите на учениците да изучават в две последователни години два или повече чужди езици;

- Стимулиране на мобилността на учениците и студентите, учителите както и на обучаващия и изследователския персонал.

Още през 2000 г. новата стратегическа цел е "Европейският съюз да стане най-конкурентноспособното и динамично, основано на знания икономическо пространство в света – икономическо пространство, което да е способно да постигне траен икономически растеж с повече и по-добри работни места и по-голямо социално единство". За да може да бъде постигната тази цел Европейският съвет се обявява за открит координиращ метод, който представлява координираща стратегия, в рамките на която страните членки установяват общи цели и инструменти.

Източници:

<http://www.europa.eu.int/scadplus/leg/de/cha/c11083.htm>

<http://www.europa.eu.int/scadplus/leg/de/cha/c11049.htm>

И. Джанунова

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА ТЕСТОВО ОЦЕНЯВАНЕ НА ЗНАНИЯТА И УМЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ В УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА ШВЕЦИЯ

Настоящата система за национално оценяване в училищното образование на Швеция е въведена през 1994 г. с директива на правителството и е променена през 1999 г. и 2004 г.

Национални тестове се полагат при завършване на основното и на средното образование. Националната система за оценяване се управлява от Шведската национална агенция за образование, а изготвянето на тестовете се извършва от различни университетски колективи съвместно с учи-

лищни преподаватели. Разходите за подготовката на всеки един национален тест са в рамките на 120-150 хил. дол., а времето от съставянето до разпространението на тестовете е приблизително 1,5 до 2 години.

Освен подбора на въпросите за тестовете, в процеса на изработването им се включва и изпробване на тестовете върху малки групи, сверяване и анализ на отговорите на учениците, статистически и други анализи на въпросите от тестовете, из-

готвянето на указания за оценяване и др.

Годишно основните разходи на Швеция за изготвянето и провеждането на национални тестове достигат до 7 млн. дол.

Национална система за оценяване в основните училища

При основното образование националната система за оценяване включва провеждането на тестове през петата и деветата година от обучението, както и на диагностични тестове.

Предметите, по които се полагат тестове през петата година, са шведски език, математика и английски език. Съгласно наредбите за основните училища тези тестове не са задължителни. Въпреки това обаче голяма част от общините задължават училищата да участват в тях, в резултат на което национални тестове се провеждат в приблизително 97 % от училищата в Швеция.

В 9. клас се полагат тестове по същите предмети, като учителите са задължени да провеждат тези тестове, докато

учениците не са задължени да участват в тях. Така например, ако някой ученик отсъства поради болест, той не трябва да се явява на тест на по-късна дата.

Диагностични тестове до 5. клас се прилагат само по предметите шведски език и математика, докато при обучението между 6. и 9. клас те включват и английски език. Диагностичните тестове не са задължителни и се използват по преценка на учителите за проверка на нивото на знанията на учениците.

Всеки от тестовете за 9. клас се състои от няколко подтеста (обикновено 3), които се провеждат на три различни дати. Писмените тестове имат определени дати, а устните се провеждат на малки групи във време, определено от преподавателя по съответния предмет.

Подтестовете оценяват различни умения на учениците. Подтестовете по шведски и английски език оценяват способностите за говорене, четене-слушане и писане. В теста по математика е включен подтест, който също оценява словесните умения. Той

Таблица 1: Национални тестове в основното училище

Клас	Вид на теста	Учебен предмет
До 5. клас	Диагностични тестове (доброволни)	Шведски език, математика
5. клас	Национални тестове (доброволни)	Шведски език, математика, английски език
6.–9. клас	Диагностични тестове (доброволни)	Шведски език, математика, английски език
9. клас	Национални тестове (задължителни)	Шведски език, математика, английски език

Таблица 2: Национални подтестове, включени в тестовете за 9. клас на основното училище

Учебен предмет	Подтест	Съдържание
<i>Английски език</i>	A	Правоговор
	B	Способности за възприемане: четене и разбиране, слушане и разбиране
	C	Правопис
<i>Шведски език</i>	A	Четене и разбиране
	B	Правоговор
	C	Правопис
<i>Математика</i>	A	Словесни умения в група
	B	Основни умения, решаване на проблеми с по-голяма сложност
	C	Различни проблеми в рамките на една тема

се провежда на малки групи, като учениците дискутират различни решения на зададени проблеми. Представянето на учениците се оценява по определени критерии, като това как разбират проблема, как излагат тезата си и как използват математическата терминология.

Система за оценяване в средното образование

Националните тестове за средните училища се провеждат по същите предмети, които са включени и в тестовете за основните училища (шведски език, математика, английски език), но техният брой е по-голям, тъй като обучението по всеки предмет се извършва на две или повече нива. Освен това голяма част от тестовете се провеждат не само веднъж годишно, но и в края на всеки учебен срок.

Националните тестове по английски език са два - при т.нар. основен курс Английски език ниво А и при курс за напреднали Английски език ниво В. Тестовете по математика са четири на брой - от математика ниво А до математика ниво D. По шведски език се провежда само един национален тест, който е за основния курс - Шведски език ниво В.

Националните тестове по шведски език се провеждат на една определена дата, докато тестовете за Английски език А и Английски език В са разделени на различни подтестове, които се провеждат в различно време през семестъра.

И при това ниво на обучение, както и при основното образование, учителите са

задължени да провеждат тези тестове, докато участието на учениците в тях е доброволно. Въпреки това преобладаващата част от учениците полагат такива тестове.

Поставянето на оценки на националните тестове за средното образование става на същия принцип, както при тестовете за основното образование.

По математика се поставя една обща оценка за целия тест. По шведски и английски език се дават оценки за всеки отделен подтест, след което те се претеглят и комбинират по определени методи за оформянето на една обща оценка за целия тест.

Оценяването на резултатите от тестовете по математика е на базата на точки. Въпросите от тестовете се маркират по два различни стандарта. Единият стандарт оценява постиженията на ниво "Преминал" (ниво G), докато вторият стандарт оценява постиженията на ниво "Преминал с отличие" (ниво VG).

За разлика от други европейски страни резултатите от тестовете не се включват в дипломата за завършено образование, а се използват от учителите като помощно средство при оформянето на крайните оценки на учениците.

През последните години в Швеция се наблюдава тенденция към все по-широко използване на тестове на базата на интернет. Освен традиционния начин на разпространение на националните тестове до училищата (чрез твърди носители), започва

Таблица 3: Национални тестове в средното училище

Учебен предмет, ниво	Статус на курса	Общо време за теста (Минути)
Английски език А	Основен курс, задължителен за всички програми	210
Английски език В	Курс за напреднали, задължителен за някои програми	230 (100+130)
Шведски език В	Основен курс, задължителен за всички програми	300
Математика А	Основен курс, задължителен за някои програми	180
Математика В	Курс за напреднали, задължителен за някои програми	240
Математика С	Курс за напреднали, задължителен за някои програми	240
Математика D	Курс за напреднали, задължителен за някои програми	240

прилагането на интернет базирана банка от тестове и въпроси. На настоящия етап тази база данни обслужва предимно средните училища, но се предвижда и постепенно ѝ разширяване с тестове и въпроси за основните училища.

Банката от въпроси съдържа набор от варианти на тестове по различни предмети (химия, физика, биология, немски език, френски език и др.). Тестовите по теоретичните предмети са в по-традиционен формат, но позволяват на учителите да избират специфични въпроси, подтестове или пълни тестове. Може да се прави избор на различни параметри на формата - областта на знанието, вида на въпросите (с няколко варианта за отговор, кратък отговор или въпрос с отворен край), когнитивната структура и др.

Базата от данни с тестове има редица предимства. Първо, разпространението на материалите за тестовите е много по-евтино. Второ, дава възможност за по-голяма

гъвкавост при избора на въпросите за тестовите, с което се повишава сигурността на съдържанието на тестовите. Това е от особено значение, тъй като с напредъка в съвременните технологии се повишава рискът от измами. Така например е много лесно с дигитална камера или мобилен телефон да се заснеме тестът и след това да се публикува в интернет. Ако обаче тестовите се съхраняват в база данни, те могат бързо да бъдат променени от училищата и те да изберат свой собствен вариант. Основният недостатък на тази гъвкава технология е загубата на стандартизация, но този проблем е технически разрешим.

Проучванията показват, че за разлика от другите европейски страни, където националните системи за оценяване са критикувани, националната система в Швеция се ползва с доверието на всички заинтересовани страни - учениците, учителите, директорите на училища, университетите и другите висши учебни заведения.

Източник:

<http://www.skolverket.se/sb/d/193/url/0068007400740070003a002f002f0077007700770034002e0073006b006f006c007600650072006b00650074002e00730065003a0038003000380030002f00770074007000750062006500780074002f0074007200790063006b00730062f0073006b006f006c0062006f006b002f0077007000750062006500780074002f0074007200790063006b007300621006b002f005200650063006f00720064003f006b003d0031003500320034/target/Record%3Fk%3D1524>

С. Богданова, В. Георгиева

УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВЪВ ФИНЛАНДИЯ

Основният ръководен орган в системата на училищното образование на Финландия е Министерството на образованието, което съвместно с Националния съвет по образование определя целите, съдържанието и методите на обучение при началното и средното образование. С тези въпроси се занимават и департаментите по образование и култура на всяка от шестте провинции в страната.

По-голямата част от основните и средните училища се финансират от местните власти или съвместни общински съве-

ти (федерации на общините). През 2004 г. 98% от учениците получават основното си образование в публично финансирани училища. При горния курс на обучение 92% от учениците се обучават в публично финансирани общообразователни училища, а 87% - в публично финансирани професионални училища. Частните училища са също под ръководството на държавата, като следват националната учебна програма и квалификационната рамка, утвърдени от Националния съвет по образование. Отговорността за финансирането на училищното образование се

поделя между държавата и местните власти. Държавата финансира приблизително 57% от разходите за начално и средно образование, а останалите 43% се отпускат от общините.

Местните власти определят и степента на автономност на училищата. Училищата имат правото да предлагат образователни услуги съгласно техните собствени административни разпоредби, изпълнявайки основните си функции, определени от закона.

Във Финландия няма отделни училищни инспекторати, а инспекциите, извършвани от държавните власти, са прекратени. Дейностите на училищата се ръководят от целите, заложи в законодателството и в националния учебен план. Голямо внимание се обръща както на вътрешната, така и на външната оценка. От април 2003 г. съвместно с Министерството на образованието работи самостоятелен орган - Съвет за оценяване на образованието и обучението. Той е отговорен за планирането, координирането и управлението и разработването на система за оценяване на основното и средното образование и обучение.

Прегучилищно образование

Деца на възраст до 6 години могат да посещават детски градини или по-малки семейни дневни групи в частни домове, за които се заплащат такси в зависимост от доходите на родителите. От 2001 г. всички шестгодишни деца имат право на безплатно прегучилищно образование. Съгласно закона Act on Children's Day Care (36/1973) местните власти могат да решават дали децата да посещават училища, детски градини, или семейни дневни групи. През 2004 г. 95% от шестгодишните деца участват в прегучилищното обучение.

Основно образование

Училищното образование във Финландия започва от седемгодишна възраст и е напълно безплатно.

С Основния закон за образованието (в сила от 1999 г.) се премахва разделянето на основното образование на прогимназиален и начален етап. Съгласно този закон основно-

то образование продължава 9 години, като обучението от първи до шести клас се извършва от един класен учител, а обучението от седми до девети клас - от отделни учители по различните предмети.

Деца се обучават 5 дни от седмицата, като минималният брой на часовете варира между 9 и 30 учебни часа в зависимост от нивото и от броя на допълнително избраните предмети.

Няма ограничения по отношение на големината на паралелките. Те обикновено включват деца на една и съща възраст, като по изключение в някои по-малки училища заедно могат да се обучават и деца на различна възраст.

Националният учебен план се изготвя от Националния съвет по образование и включва целите и критериите за оценка. В рамките на този план училищата и местните власти изработват свои собствени учебни планове, които са съобразени с местните проблеми. Учителите определят сами методите за преподаване и имат свободата да избират свои собствени материали за обучение. Задължителните предмети в основното образование са: майчин език (финландски или шведски) и литература, втори национален език, чужди езици, екология, обучение за здравето на човека, религия или етика, история, социални науки, математика, физика, химия, биология, география, физическо възпитание, музика, изобразителни изкуства, занаяти, управление на семейния бюджет (home economics).

Оценяването по различните предмети се извършва от съответните учители на базата на целите, заложи в учебния план. Знанията се оценяват ежедневно и текущо чрез тестове, съставени от учителите. Най-малко веднъж през учебната година всеки ученик получава сведение с получените оценки през годината. Свидетелство се присъжда, когато ученикът завърши пълния деветгодишен курс на обучение, като допълнително свидетелство се дава на тези, завършили и 10. клас.

Средно образование

Учениците, които успешно са завърши-

ли задължителното си основно образование, могат да продължат образованието си в *общообразователни* или *професионални училища*. Кандидатстването се извършава чрез обща национална система за кандидатстване. Приемът в общообразователните училища се базира най-вече на оценките, получени в основното училище, докато при приема в професионалните училища се вземат под внимание професионалният опит и други подобни фактори, като е възможно и въвеждането на приемни тестове.

Приблизително 90% от учениците след завършване на основното си образование продължават обучението си, като 54% от тях в общообразователни училища и 36% в професионални училища.

Националният съвет за образованието взема решение за целите и съдържанието на учебните предмети и учебните модули както за общообразователните, така и за професионалните училища. На базата на националния учебен план всяко училище подготвя собствените си учебни планове.

Задължителните предмети, включени в програмата на *общообразователните училища*, са: майчин език и литература, втори национален език, чужди езици, математика, естествени науки, хуманитарни и социални науки, религия или етика, физическо и здравно възпитание, изкуства и практически предмети. Освен това по решение на отделните училища в учебния план могат да се включат допълнително специализация и практика.

Учебната програма на *професионалните училища* включва изучаването на: майчин език, втори национален език, чужд език, математика, физика, химия, социални науки, физическо възпитание и здравеопазване, изкуство и култура. Професионалната квалификация може да се придобие или чрез обучение на място в професионалните училища или чрез стаж извън училищата.

Източник:

http://www.eurydice.org/Documents/Fiches_nationales/files/FINLAND_EN.pdf

Учебната програма предвижда обучението в общообразователните училища да продължава три години, но учениците могат да покрият учебния материал и за две или за четири години. При завършването на общообразователните училища се полага национален зрелостен изпит, който включва четири задължителни теста по: двата национални езика, чужд език, математика или общи предмети (хуманитарни и естествени науки). По желание на ученика могат да се покрият и допълнителни тестове.

Продължителността на обучението в професионалните училища е три години (120 кредита). Обучението обхваща седем области на образованието, 52 професионални квалификации, включващи общо 112 различни учебни програми. Ученическите знания и умения се оценяват след завършването на всеки учебен модул, а свидетелството за квалификация се връчва след завършването на всички предмети от учебния план.

Учениците от професионалните училища също могат да полагат национален зрелостен изпит.

Текущи реформи в системата на училищното образование

Реформите в сферата на основното образование са свързани с обновяване на националния учебен план (по който трябва да работят всички училища не по-късно от август 2006 г.) и въвеждането на извънучилищни сутрешни и следобедни занимания за децата от 1. и 2. клас и на децата със специални образователни потребности (които трябва да се субсидират с държавни средства от общините).

Освен изменението на националния учебен план, в сферата на средното образование широко се дискутират и въпросите за въвеждането на някои изменения на държавния зрелостен изпит, като целта е да се даде на ученика възможност за по-голям избор.

УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ИТАЛИЯ

Цялостната отговорност за организацията на училищното образование в Италия се поема от Министерството на образованието, университетите и изследванията. На местно ниво то е представено от регионални и провинциални образователни служби. Регионите могат да делегират някои от своите отговорности на провинциите и общините. От учебната 2000/2001 г. всички училища имат автономност по отношение на администрацията, организацията, педагогиката, изследванията, експериментирането и развитието.

Преструктурирането на Министерството на образованието, университетите и изследванията и децентрализацията на административните и управленски отговорности - прехвърлянето им от държавата към териториалните и местните власти (региони, провинции и общини), имат за цел да подобрят ефективността на цялата система на училищното образование.

През 2003 г. Парламентът на Италия приема закон, съгласно който започва постепенно реформиране на системата за училищно образование.

Едно от най-важните изменения е намаляването на възрастта за постъпване в училище: по желание на родителите децата могат да посещават детска градина още когато навършат две години и половина (вместо три, както досега), а основно училище - при навършване на 5 години и половина (вместо на 6).

Също така съгласно новата реформа училищното образование се разделя на два цикъла, вместо досегашните три.

Важен елемент от реформата е и въвеждането на система за оценяване, във връзка с което през 2004 г. се създава Служба за оценяване на ефективността и качеството на системата за образование на национално ниво (*Servizio Nazionale di Valutazione*).

Задължително образование

С реформата началното образование (5

години) и прогимназиалното образование (3 години) се обединяват и формират *първия цикъл от училищното образование*.

Началното образование започва с погответелна (встъпителна) година и продължава с два двугодишни периода на обучение. Прогимназиалното образование протича на два етапа - един двугодишен период, следван от трета година, която е преходна към втория цикъл на обучение. Учебната година в началното и прогимназиално образование включва задължителни 891 учебни часа, които са разделени на 33 учебни седмици при средно 27 часа седмично. Освен това допълнително се организират избираеми учебни и други дейности, които са в рамките на 99 до 198 часа годишно, средно по 3 и 6 часа седмично.

В началното училище заниманията на всеки клас обикновено се водят от 2 или 3 учители, а в основното училище учениците имат различни преподаватели по всеки учебен предмет. От 2004 г. се въвежда и длъжността класен настояник (*tutor teacher*). Освен изпълнението на своите обикновени преподавателски задължения, той има задачата да координира педагогическите и образователните дейности, да консултира и насочва учениците, както и да отговаря за документацията на класа.

Съгласно реформата от учебната 2004/2005 г., училищата от първия цикъл на обучение трябва да следват *Национални указания за съставянето на индивидуални планове за педагогически дейности*, респективно за началните и основните училища. Тези указания очертават необходимото образователно ниво, което трябва да се осигури от всяко едно училище. Въвеждат се специфични образователни цели за следните предмети: католическа религия, италиански и английски език, втори чужд език от езиците на Европейската общност (за прогимназиалните училища), история, география, математика, естествени науки, технически науки и IT технологии, музика, изкуство

и рисуване, спорт и физическо възпитание.

Нов елемент е изучаването на английски език и компютърна грамотност още от първата година на началното училище, и въвеждането на изучаване на втори чужд език (от европейската общност) в прогимназиалното училище.

Освен това и при двете нива на обучение се въвеждат и специфични образователни цели за предмета "гражданско общество" (education on civil life), който включва "права и задължения на гражданина, движение по пътищата, околна среда, здраве, здравословно хранене и пълноценен живот". Това не е типичен учебен предмет, а предложение за преподавателски дейности, които да се извършват съвместно от всички преподаватели на един и същи клас.

И при двете нива на обучение се провежда периодична и годишна оценка на знанията на учениците, като от учебната 2004/2005 г. отпада полагането на устен и писмен изпит за преминаване от начално към прогимназиално образование.

След завършването *първия цикъл на обучение* ученикът полага държавен изпит.

Средно образование

За преминаване към *втория цикъл на обучение* е необходимо учениците да имат диплома за завършен първи етап на обучение. Заплащат се съответните такси за обучение, но учениците в държавните училища могат да бъдат освободени от такси или да получат финансова помощ в зависимост от дохода на семейството.

Вторият цикъл на обучение предлага на учениците две възможности: обучение в лицей (които са 8 вида) и обучение в професионални училища. Лицеите се ръководят от държавата съвместно с регионалните власти, докато управлението на професионалните училища е изцяло отговорност на регионалните власти.

Обучението в лицейте е разделено на два двугодишни периода плюс пета година, след края на която, учениците, които искат да продължат обучението си в университет, полагат държавен изпит.

Съгласно промените обучението на учениците от професионалните училища между 15- и 18-годишна възраст продължава с редуването на периоди на обучение в училище с периоди на работа във фирми. Този модел на обучение "училище-работа" се организира от училищното ръководство на основата на споразумения с фирми и търговски организации.

Министерството на образованието, университетите и изследванията определя основния учебен план за този етап на обучение и насоките за методите на преподаване. Основите предмети, които са общи за всички видове училища, са италиански език, история, модерен чужд език, математика и физическо възпитание.

Знанията на учениците се оценяват на всеки три или четири месеца (в писмен или устен вид), а в края на обучението се полага заключителен изпит

Източници:

1. http://www.indire.it/lucabas/lkmw_file/eurydice//Scheda_nazionale_EN.pdf
2. <http://www.eurofound.eu.int/2003/04/feature/it0304106f.html>

С. Богданова

МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА В ГЪРЦИЯ

Програмата за образователна инфраструктура (Programme on Educational Building - РЕВ), която функционира в рамките на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) подпомага международния обмен на идеи, информация, изследвания и опит във всички аспекти на образователната инфраструктура. Първостепенните цели на Програмата са да обезпечи извлечането на максимална изгода от минали и бъдещи инвестиции в образователни инфраструктури и оборудване, както и по-ефективното планиране и управление на наличните сгради и съоръжения в сферата на образованието.

В Програмата "РЕВ" участват 15 страни членки на ОИСР и 12 асоциирани страни, като представителният орган на всяка от участващите страни представя годишна програма за работа и съответен бюджет.

През 2005 г., в рамките на програмата "РЕВ", в Гърция се работи по проект на система от индекси за оценка на качеството на училищните сгради, наречен "ESBI-Qsystem". Проектът има за цел да разработи принципи, методологии и надеждни и ефективни критерии за оценка на образователната инфраструктура в страната. Основните задачи на проекта са:

а) Да предложи и утвърди надеждни и измерими индекси или индикатори;

б) Да осигури възможност за сравняване на физически размери и функционални характеристики на училищни сгради както в рамките на една географска област, така и в различни области или страни.

Проектът се базира на проучване, направено в 64 училища в община Egaleo, област Attica, през периода ноември 2004 – февруари 2005 г. и в 713 училища в 16 съседни общини през периода юни – октомври 2005 г.

Проучването включва 22 въпросника с 200 въпроса, структурирани по ниво на образование, които обхващат данни за:

- Брой на приетите ученици, на класовете, на учителите, на чуждестранните ученици, на учениците със специални образователни потребности;
- Брой, собственост и възраст на учебните сгради; брой на часовете, прекарани в училище; брой и размер на вътрешното и външното училищно пространство;
- Брой на училищата, отговарящи на характеристиките за безопасност и на училищата с повреди в съоръженията (например наранени или счупени парапети в сградата);
- Брой на училищата, които се нуждаят от поддръжка според степента на необходимост (пет нива – от незабавни действия до без действия) и според типа на сградата или местата за почивка (16 типа строеж, включително стълбища, изолация, градина и котелно помещение);
- Наличност, състояние (ново, старо или много остаряло) и незабавни и краткосрочни потребности от училищно оборудване и обзавеждане, като например компютри и книги;
- Брой на учебните площи, на кабинетите за извънкласна дейност и на помещенията за социална и комунална дейност.

Въз основа на данните от въпросниците се оформят три категории индекси:

- Основни индекси, свързани с учебния процес: брой на учениците на една класна стая; застроена учебна площ на един ученик; закрито пространство на един ученик; брой на учениците на един компютър; кабинети, обзаведени с компютри.
- Индекси, свързани със сигурността и безопасността: строителни и нестроителни съоръжения с устойчивост при земетресения; съоръжения с евакуацио-

нен план; съоръжения за безопасно осветление; училищни сгради, разположени в близост до потенциално опасни обекти (бензиностанции, индустриални обекти и др.); съоръжения за незабавна изолация; водопроводни инсталации; централно отопление; котелно помещение; оборудване за противопожарна безопасност и др.

- Индекси, свързани с подобряване на обучението и извънкласните занимания: училища с целодневно обучение, специални стаи за приготвяне на храна и столови, хладилни помещения; тоалетни за ученици със специални образователни потребности; спортни съоръжения.

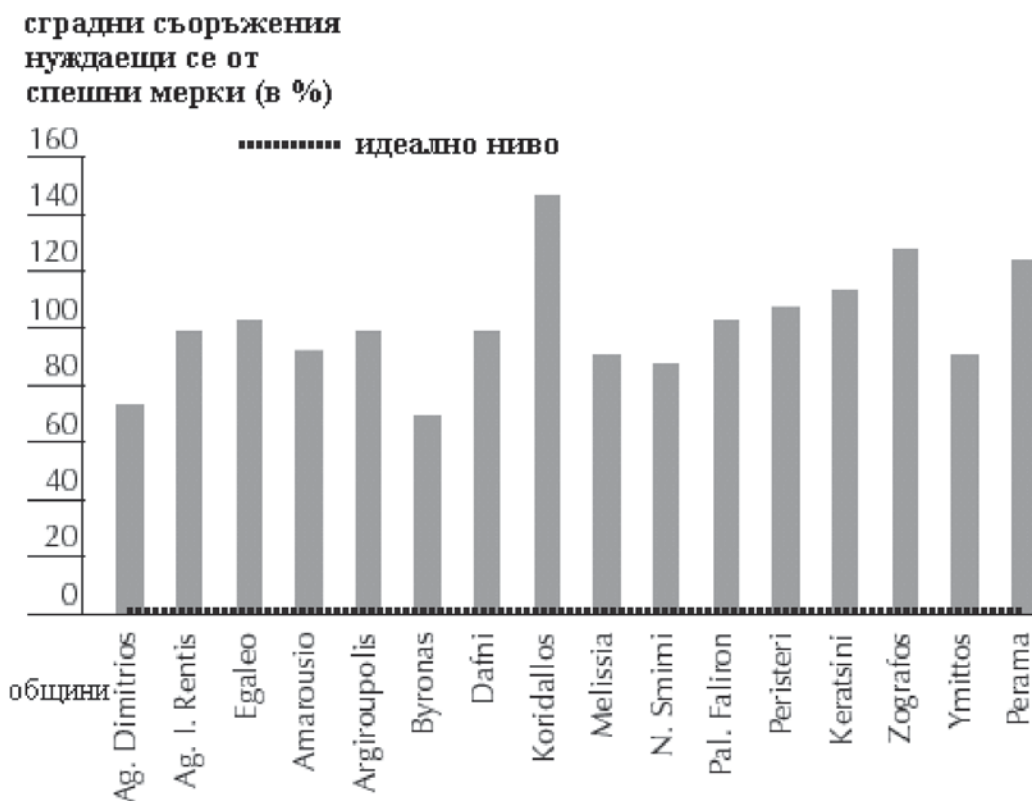
Проектът "ESBI-Qsystem" може да се използва като надежден инструмент за планиране и управление на образователни програми, финансирани от международни институции, като Европейската инвестиционна банка, Банката за развитие към Съвета на

Европа и Световната банка. За Европейската инвестиционна банка, която извършва анализ в три аспекта – технически, икономически и финансов, представените индикатори и индекси са надежден начин да се оценят проектите за образователна инфраструктура, които кандидатстват за финансиране. Разработената методология може да се използва за оценка на реалните потребности, за предприемане на съответни физически и финансови действия, както и за одит по време на всички етапи на отделните програми и проекти.

Очаква се в бъдеще проектът да се прилага и в други страни.

В резултат на проучването и на базата на изготвената методология е изготвена сравнителна оценка на образователната инфраструктура в анализираните общини в Гърция.

Сравнителна оценка – индекси за степен на сигурност и безопасност

Източник:

<http://www.oecd.org/dataoecd/36/0/36098079.pdf> - сmp. 2, 14-16

М. Стоянова

УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В СЛОВЕНИЯ

Интензивното развитие на образованието в Словения стартира през втората половина на XVIII век, когато държавата започва да регулира чрез закони училищното дело, неговото финансиране, инспектиране, условията за приемане в училищата и обучението на учителите. След Втората световна война са предприети някои реформи в образованието – единно задължително 8-годишно обучение, включване на промишлените и занаятчийските училища към средното образование под формата на професионални и специализирани училища и др. Някои от слабостите на тази система за “ориентирано към кариерата образование” се отстраняват през 80-те години на миналия век. След 1991 г. училищната система претърпява още по-радикални промени, чиято цел е да се осигури достъп до образованието на възможно най-голям брой лица, а през 1996 г. са приети 6 нови закона за образованието.

През 1999 г. започва въвеждането на новата програма за задължително 9-годишно обучение в 42 от 446-те основни училища. През 2002 г. новата система е въведена в 60% от основните училища, а през 2003 г. – във всички останали. Разработен е и нов план за предучилищното обучение.

Делът на финансовите средства за възпитание и образование през 1992 г. е 4,76% от брутния вътрешен продукт (БВП) на Словения, а от 1998 г. досега е около 6%, колкото е и средното ниво в страните от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР).

В Словения образованието се финансира почти изцяло от държавния бюджет, като само една малка част се поема от общинските бюджети. Към публичните разходи за образование се числят разходите за основните, средните и висшите училища, текущите разходи за предучилищното обучение, следдипломните квалификации, както и разходите за ученическите и студентските общежития. Държавата финансира публич-

ните и частните училища, както е посочено в нормативните документи. Тя осигурява и по-голямата част от средствата за строителство, поддръжка и оборудване на учебните помещения. От 1992 г. досега в Словения са построени или основно ремонтирани 240 училищни сгради и над 100 физкултурни салона.

Образователното ниво на словенското население постоянно се повишава. Делът на младите хора на възраст 20-24 години със завършено средно образование през 2003 г. е 90,7%. Делът на възрастните (25-64 години) със завършено най-малко средно образование е 76,8%. Жените са по-образовани от мъжете и в повечето случаи имат образование, което им позволява да отговарят по-добре на изискванията за съответната работа. С най-високо образование са заетите в сектора на образованието и публичното управление, докато с най-ниско образование са безработните. Повече от 15% от хората на възраст от 25 до 64 години са участвали през 2003 г. в някаква програма за получаване или повишаване на образованието и квалификацията си.

През 2000 г. е приет нов закон, с който се въвежда система за сертификация, която дава възможност за оценяване и издаване на сертификат за притежаваните знания, умения и опит, придобити извън учебното заведение. По този начин могат да бъдат придобити професионални квалификации под други форми извън обичайната училищна система. Желаетелите да получат такъв сертификат, трябва да се явят на изпити пред комисия, където да докажат определени знания и/или умения. Получените по този начин професионални квалификации помагат на притежателите им по-лесно да си намерят работа или им се зачитат, в случай че продължат обучението си.

През учебната 2003/2004 г. в Словения има 809 основни училища със 179 532 ученици и повече от 16 хил. учители, което означава, че един учител обучава средно по 12

ученици, а средният брой на учениците в една паралелка е 20.

Задължителното 9-годишно обучение се подразделя в три 3-годишни цикъла – първите 6 години включват началното образование или първия етап на основното образование, а следващите 3 години обхващат втория етап на основното образование (прогимназия). Предишната 8-годишна система е провеждана в два етапа – първите четири години са включвали началното училище, а останалите четири – прогимназията.

При новата 9-годишна система децата започват училище задължително на 6-годишна възраст. В основните училища обучението се провежда по задължителен и допълнителен учебен план. Задължителният учебен план се отнася до абсолютно всички ученици и те трябва да могат да покриват неговите изисквания. Той обхваща задължителни предмети, свободно избираеми предмети, свободни часове с присъствие на преподавател и дни за свободни дейности (култура, наука, спорт и технологии). Училището трябва да предлага и допълнителен учебен план за други дейности, от които учениците сами да си избират в кои от тях да участват. Тези допълнителни предложения обхващат педагогическа помощ за деца със специални образователни потребности, обучение за напреднали ученици, допълнителни часове, обучение в занимални след училище и др. форми на грижи за учениците, дейности по интереси и обучение извън училище. Тази система постепенно заменя досегашната 8-годишна система и трябва да се въведе окончателно до учебната 2008/2009 г.

След завършване на основното образование почти всички деца (98%) продължават обучението си в средни училища, които се подразделят на специализирани и професионални, където учениците се подготвят за определена професия, и в гимназии, т. нар. средни общообразователни училища, където те се подготвят да продължат образованието си във висши училища и университети. Програмите за обучение в средните

училища се различават по своите цели, съдържание и продължителност.

Общообразователно обучение в гимназия

Програмите за гимназиите се подразделят в две групи: програми за общообразователни гимназии и програми за професионални или т. нар. профилирани гимназии. Продължителността на обучението в тях е 4 години и завършва с полагането на изпит пред външни комисии, т.нар. матура. Тези гимназисти, които по различни съображения не желаят да продължат образованието си, имат възможността да се подготвят да започнат работа с помощта на специални учебни курсове и да придобият определена професионална квалификация в желаната професия. Целта на тези учебни курсове за овладяване на определена професия е да се хвърли мост между общообразователното и професионалното обучение, за да могат и завършващите реални гимназии да придобиват умения в конкретна професия до нивото, до което тя се изучава в професионалните и специализираните училища.

Средно професионално и специализирано образование

Планирането, съставянето на съответните програми и подготовката в професионалните и специализираните средни училища са в правомощията на социалните партньори (работодатели и синдикати) и на държавата. Общите задачи на професионалното и специализираното средно образование са залегнали в документ за общ учебен план, с който се определят начинът за постигане на целите, интердисциплинарните области и дейностите по интереси.

Краткосрочните програми за професионално обучение продължават 1½ години за тези, които са завършили успешно 9. клас с полагане на матура, и 2½ години за тези, които са завършили основно образование, без да положат зрелостен изпит. След завършването на обучението по тези програми и полагането на зрелостен изпит, на учениците се издава свидетелство, което може да послужи за директно постъпване на работа

или за постъпване в първи курс, на което и да е друго средно училище. Съществува и възможността след успешното завършване на основно училище, учениците да посещават училище, където обучението е 3-годишно и се води по специализирани професионални програми. Тези програми са или по дуалната система (едновременно обучение в училище и в предприятие), или включват само училищно обучение. Практическото обучение в рамките на дуалната система се предлага от работодателите. В програмите се включва и тази част от практическото обучение, която може да се предлага от училищата и/или фирмените центрове.

След полагането на зрелостни изпити по тези програми, на учениците се издава свидетелство, с което те могат направо да започнат работа или да продължат своето обучение по 2-годишни професионални специализирани програми, които са съставени така, че да съответстват на придобитите знания и умения в професионалните училища. От друга страна, успешно завършилите своето обучение по 3-годишна професионална програма и назначени на работа ученици, могат да продължат образованието си отново след най-малко 3 години професионален стаж. Чрез успешното полагане на майсторски изпит, респ. на изпит за технически ръководител, те биха могли да покажат по-добри умения в професията си. Ако допълнително издържат и изпити по общите предмети на професионалната матура, те биха могли да продължат обучението си в средни професионални училища.

Специализираното обучение е замислено първоначално като подготовка за професионалните и специализираните колежи, като се предвижда и овладяването на професии с широк профил. Обучението в средните специализирани училища е 4 години и завършва с полагането на професионална матура. Свидетелството за успешно положение

на професионална матура дава възможност на завършилите да започнат направо работа или да продължат своето обучение в професионални колежи или висши училища. Съществува и възможност да се положат допълнителни изпити по матуритетните предмети и по този начин да се придобие право за следване в университет.

Почти 98% от завършилите основно образование ученици продължават обучението си в средни училища, а 84% от успешно завършилите средно образование продължават в специализирано висше училище или в университет. По-голяма част от гимназистите избират обучение по 4-годишна програма. От 90-те години на XX век до момента броят на студентите се е удвоил.

Обучението на възрастни се осъществява освен в народни университети, образователни и студентски центрове, в училища и висши учебни заведения, но и в предприятия, служби, организации и съюзи. За обучението на възрастни са предвидени училищни и извънучилищни програми, дава се възможност и за самообучение.

За децата на чужденци в Словения също се предлагат възможности за получаване на подходящо образование. Те могат да получат образование на всички нива – напр. да посещават основно училище, тъй като всички деца, живеещи в Република Словения, имат равни права и задължения за посещаване на училище при едни и същи условия със словенските деца. За всички останали образователни степени обаче, е необходимо да бъдат официално признати свидетелствата за завършено училищно образование в други държави. Например за средните училища това се извършва от Министерството на образованието и спорта, а за прием в университет или висше училище – от съответния университет, респ. висше училище, за които се кандидатства.

Източник:

<http://www.uvi.si/eng/slovenia/publications/facts-book/german.pdf>, с. 52-55

Ю. Дичева

ПРЕКИ РАЗХОДИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО НА УЧЕНИЦИ В РИСК В ГЕРМАНИЯ

Германските федерални провинции досега не са създали подходяща финансова система за подпомагане и контрол на качеството на образованието, за да се предотвратят нежеланото повтаряне на един и същи клас, прекъсването и напускането на училище. Годишно около 220 хил. ученици напускат временно училище, без да са достигнали определена образователна зрелост, а от тях 80 до 90 хил. – въобще не завършват училище. Ниската ефективност на училищната система води до допълнителни разходи от около 3,7 млрд. евро годишно. За 2004 г. към тези разходи се прибавят още около 3,4 млрд. евро за обучение в допълнителни учебни заведения след училищното обучение. Финансови средства се отделят преди всичко за квалификацията и подготовката на незавършилите училище младежи за интегрирането им на трудовия пазар.

Ученици в риск в Германия

В резултат на структурните промени и технологичното развитие на Германия, към училищната система са поставени нови високи изисквания за подготовката на кадри. Съвременните изисквания на бизнеса към подготовката на човешките ресурси нарастват постоянно и с бързи темпове. Бизнесът очаква от завършващите училище да притежават освен солидни основни умения и други важни допълнителни квалификации. Училищното и професионалното образование трябва да се пригоят към тези изисквания, за да се увеличи иновационната сила на Германия. До този момент това не се отдава на германските училища. Резултатите от международното изследване PISA показват, че съществува една сравнително голяма група ученици, които, завършвайки първи гимназиален етап (10. клас), не притежават необходимия минимум умения по четене и смятане. През 2003 г. делът на тази група (15-годишни ученици) в Германия

е средно 22%, като за различните провинции този процент е различен. Например най-висок е този дял в Бремен (29,7%), а най-нисък в Бавария (14,1%). За сравнение – в индустриално развитите страни този дял е около 19%.

Учениците в риск срещат огромни трудности при завършване на училище и включване в трудовия пазар. Те трудно достигат минималното ниво на изискванията за четене, което би им помогнало да завършат успешно училище. През 2003 и 2004 г. около 220 хил. млади хора от общо около 1 млн. учащи, изчислено на базата на 15-годишните ученици, не завършват своето образование.

По-късно започване на училище

Във всички страни от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) са регламентирани началото и продължителността на задължителното училищно обучение. В Германия децата започват училище задължително на 6-годишна възраст, докато в някои страни от ОИСР това става по-рано или по-късно. Според статистиката през учебната 2004/2005 г. около 74 300 деца (9,1%) са започнали училище по-рано от 6-годишна възраст, а около 46 400 деца (5,7%) от потенциалните първокласници въобще не са започнали училище, което води и до по-късно завършване на съответните образователни етапи. Така напр. през 2003 г. в Германия приблизително 60% от 15-годишните ученици посещават 9. клас, докато във Финландия този дял е 87%, а в Швеция достига дори 93%, въпреки че децата там тръгват формално една година по-късно на училище. В страни като Канада, Австралия и Нова Зеландия, където децата започват училище на 6-годишна възраст, между 70% и 90% от 15-годишните ученици са в 10. клас, докато в Германия – делът на тази група е 23,2%.

Дял на 15-годишните ученици в съответния клас, в %

Номер в класацията на изследването PISA	Държава	Задължителна възраст за посещаване на училище от.....го... години	Клас 7 или 8	Клас 9	Клас 10	Клас 11 или 12
1.	Финландия	7-16	12,7	87,3	-	-
2.	Корея	5-16	-	1,6	98,3	0,1
3.	Канада	6-16	3,0	13,7	82,0	1,2
4.	Австралия	6-15	0,1	8,3	72,3	19,3
5.	Нова Зеландия	6-17	0,1	6,8	89,4	3,8
6.	Ирландия	4-16	2,8	60,9	16,7	19,6
7.	Швеция	7-16	2,4	93,0	4,6	-
8.	Холандия	5-16	4,6	45,6	49,3	0,5
9.	Белгия	6-18	5,5	29,6	65,5	0,8
10.	Норвегия	6-16	-	0,6	98,7	0,7
За сравнение:						
18.	Германия	6-18	16,7	59,9	23,2	0,1

В Германия на една трета от по-късно започналите училище деца се налага да повтарят някой клас в рамките на първите три учебни години. Изместването на посещението на училище по години се дължи предимно на повтарянето на класа. В резултат на това годишно между 350 хил. и 400 хил. ученици, които са изместили най-малко с един клас своето образование, напускат общообразователното училище и по-късно се включват в по-нататъшно обучение в професионално или висше училище или на трудовия пазар.

Висок риск от повтаряне на един и същи клас

Много от германските ученици изместват във времето своето обучение. Това става вследствие не само на по-късното започване на училище, а и на повтарянето на един и същи клас. В германските училища при настъпили проблеми с успеха на някой ученик се работи предимно по метода "повтаряне на класа". Такива ученици не преминават в по-горен клас, а усвояват учебния материал със следващия випуск ученици. През учебната 2003/2004 г. 252 800 ученици

(2,8%) са повтаряли един и същи клас в общообразователни училища. В този брой са включени и тези ученици, които доброволно са повтаряли класа. Тъй като съществува риск такива ученици всяка година да повтарят класа, се прави преценка колко ученици трябва да повтарят класа в училищата до 10. клас. Според тази оценка 27% от всички тези ученици повтарят класа най-малко един път. Най-голям е дялът на повтарящите ученици в провинциите Бавария и Саксония-Анхалт (около 40%), а най-малък – в провинциите Баден-Вюртемберг и Тюрингия (около 20%).

•Училищна структура: Тъй като в някои провинции учениците от първи гимназиален етап (8-10 клас) учат в обединени средни общообразователни училища (СОУ), където практиката е да не се оставят ученици да повтарят класа, там рискът от повтаряне е най-нисък. В провинциите Хесен, Саксония и Бремен едва всеки шести ученик (8-10 клас) посещава такова СОУ, но въпреки това там дялът на повтарящите ученици е над средния за Германия. Обратното важи за провинциите Баден-Вюртемберг, Саксо-

ния и Тюрингия, където много малко ученици посещават СОУ, а рискът от повтаряне на класа там е най-нисък. Не е голям и броят на учениците, посещаващи СОУ в Бавария и Саксония-Анхалт. Там обаче рискът от повтаряне на класа е най-висок в цялата федерация.

- **Успех на учениците:** В рамките на една провинция не е установена пряка връзка между дела на преминаващите в по-горен клас ученици и техния успех. Както показват резултатите в три от четирите най-успешни провинции в изследването PISA-E-2003 (Баден-Вюртемберг, Саксония и Тюрингия), там където делът на повтарящите ученици е под средния, се постига добър общ успех.

В научната педагогика повтарянето на един и същи клас се оценява твърде негативно, тъй като това рядко води до добри учебни успехи и резултати. В повечето случаи повтарянето на класа се възприема от самите ученици като голям личен неуспех, свързан с принудителна смяна на съучениците и обкръжението. Само в случаите, когато децата и младежите са със забавено развитие, повтарянето на класа би могло да бъде ефективна мярка.

Недостатъчно индивидуално подпомагане

В много от страните с най-високи резултати в изследването PISA, като Финландия, Корея, Канада, Австралия и Нова Зеландия, се избягва повтарянето на един и същ клас. 23% от 15-годишните германски ученици отговарят в изследването PISA-E 2003, че им се е наложило да повтарят класа, а в горепосочените пет страни този дял е 6%. В успешните страни се прилагат форми на вътрешно и външно диференциране, като учениците там се обучават според техните възможности, мотивация за успехи, способности, интереси и темпове на усвояване на учебния материал. Често се практикува преместване на по-слабите ученици в друг клас, тъй като те се нуждаят от по-интензивни грижи. Обучението на такива ученици се провежда най-често по индивидуален метод. В страните с най-големи пос-

тижения в областта на образованието, индивидуалното подпомагане от страна на преподавателите води до повишаване на успеха на учениците в риск.

Почти 60% от германските ученици твърдят, че техните преподаватели никога или много рядко проявяват интерес да подпомогнат напредъка на учениците. Затова нерядко някои родители сами се грижат за това, като осигуряват частни уроци за децата си. Според данни на Статистическата служба на Германия годишно се отделят около 4,6 млрд. евро за частни уроци (вкл. учебните помагала).

Често прекъсване на училище

Недостатъчната култура на подпомагане в германските училища се изразява в големия брой ученици, които всяка година прекъсват училище, без да завършат своето обучение. През 2004 г. техният брой е 82 200 или 8,5% от всички завършващи общообразователните училища. За различните провинции този дял е различен, като той се обуславя от различни фактори. За оценката на качеството на обучението на учениците служат централните матури, които се полагат при завършването на първи гимназиален етап (10. клас). Най-висок е делът на прекъсващите ученици в провинциите Баден-Вюртемберг и Бавария, където е задължително учениците да полагат такива зрелостни изпити (матури), а най-нисък – в провинция Северен Рейн-Вестфалия, където не е задължително полагането на матура. Отнесено към учениците, обособени като рискова група, това означава, че освен тези 82 200 ученици, които през 2004 г. са прекъснали училище, други 130 хил. до 140 хил. ученици са завършили училище формално, т.е. получили са свидетелство за завършено образование, но им липсват необходимите минимални умения, необходими за получаването на това образование. Не винаги съществува връзка между броя на учениците в риск и броя на учениците, които не завършват училище. За 2004 г. над 50 хил. ученици в риск са завършили своето образование, без да притежават необходимите за това компетентности. В западните провинции прекъс-

ването на обучението е проблем с нарастващо значение за децата на имигрантите. Около 20% от тях не завършват училище, докато при германските ученици този дял е 7,2%. В източните провинции дялът на учениците – деца на имигранти, които не завършват училище, е 6,7%.

Образователни възможности в професионални училища

Завършващите и отпадащите от общообразователните училища имат възможност да учат в професионално училище. Въведени са образователните етапи "Подготвителна година за професионално обучение", "Едногодишно основно професионално обучение" и "Едногодишно професионално специализирано обучение", където се компенсира недостатъчната общообразователна зрелост.

От всички 833 200 ученици, завършващи професионални училища през 2004 г., около 270 хил. (32,4%) са завършили с полагането на изпит за получаване на по-висока или допълнително придобита степен на общообразователно обучение, от тях - 42 хил. са завършили успешно 10. клас на общообразователно обучение. Фактът, че някои ученици наваксват завършването на 10. клас в професионално училище доказва слабостите и проблемите на общообразователната училищна система, тъй като явно там те не могат да придобият необходимите минимални умения и да завършат успешно.

Недостатъчна ефективност на обучението в професионалните училища

През 2004 г. около 250 хил. ученици (20%) не са могли да завършат своето общообразователно или професионално обучение. За професионалните училища този дял варира между 8,7% (в Саксония) и 40,3% (в Хамбург). Най-проблемни са учениците с миграционен произход. Предполага се, че големите разлики в различните провинции не се дължат на различните способности на учениците.

През учебната 2003/2004 г. около 79 300 ученици са се обучавали в подготвителен клас на професионално училище, където, освен че са усвоявали професия, са имали и въз-

можността да завършат общообразователното си обучение. Около 50 хил. ученици от започналите своето обучение в подготвителен клас на професионално училище, не са завършили 10. клас. Приблизително 42 300 души са завършили успешно подготвителен клас на професионално училище, но само 18 900 от тях през това време са завършили успешно и 10. клас. 31 600 млади хора, от които 6 500 чуждестранни ученици, са взели решение да прекъснат преждевременно своето обучение. През учебната 2003/2004 г. 47 хил. ученици са започнали своето обучение в целодневни общообразователни, специализирано-теоретични и практически учебни заведения, като 5 хил. от тях не са имали завършен 10. клас. Почти 26 300 ученици са завършили успешно съответния вид обучение. Общо 6 700 души са завършили училище с допълнително придобит завършен 10. клас. Почти 12 600 ученици, от които 1 880 чужденци, отпадат, без да завършат обучението си.

В повечето случаи липсата на образование и професионални умения води до трудното интегриране на младите хора на трудовия пазар и оттам и до големия брой безработни сред тях.

През периода 1999-2004 г. Германия засилва провеждането на различни мерки с цел отстраняване на съществуващите трудности пред учениците в риск да завършат своето образование. За тази цел през 2003 г. се въвежда профилирано подпомагане, консултиране и посредничество. Тези мерки се финансират от различни участници в образователния процес. В областта на професионалното образование това са предимно предприятията и провинциите. Отговорни за успехите и качеството на училищната система са провинциите, които за тази цел изготвят редица собствени специални програми. Най-голяма отговорност носи Федералната агенция по труда (BA), която съгласно Кодекса на труда има задачата да изготвя мерки за професионалното обучение на младежите, които не са завършили своето образование.

През 2004 г. бюджетът на Федерална-

та агенция по труда за мероприятия и програми за индивидуално подпомагане на младежите и за ликвидиране на младежката безработица е около 2,3 млрд. евро. Агенциите по труда на отделните провинции използват около 36% от своите финансови средства да подпомагат трудовата заетост на млади хора под 25 години. През изминалите години германската федерация е участвала в този процес със средства от около 1,2 млрд. евро за 2004 г. (за 2001 г. - 1,9 млрд. евро).

Разходи за отстраняване на недостатъците в училищната система

Слабостите на образователната система в училищата, като напр. по-дългото пребиваване на един ученик в училище вследствие на повтаряне на един и същи клас и подготовката на мерки за подпомагане на общообразователното и професионалното обучение на учениците, водят до увеличаване на разходите за училищата.

Според горепосочените данни годишно в общообразователните и професионалните училища се инвестират почти 3,7 млрд. евро или 7% от бюджета на образованието,

които служат за отстраняване на образователните недостатъци. Ако се подобри училищното образование, разходите биха намалели значително. Освен тези разходи има и преки разходи за квалификация в допълнителни учебни заведения:

Към тези преки разходи трябва да се прибавят и други допълнителни разходи като напр. целево подпомагане на обучението, индивидуално социално-педагогическо подпомагане и придружаване на младежи в неравностойно положение. Не на последно място трябва да се имат пред вид и пропуснатите ползи от непостъпили приходи и данъци вследствие на по-късното включване на рисковите групи ученици на трудовия пазар. За някои недостатъци в общообразователните училища държавата и образователните предприятия заплащат висока цена. Провинциите прехвърлят последиците от недостатъчното качество на образованието на федерацията и на Федералната агенция по труда.

Успешното интегриране на младите хора на трудовия пазар и в бъдеще ще е тясно свързано с успешното завършване на учи-

Публични разходи за отстраняване на образователните недостатъци в Германия през учебната 2003/2004 г., в млн. евро

Повтаряне на един и същи клас	1 244
Рискови групи ученици (прекъсващи обучението си без свидетелство за завършено образование)	815
Отпаднали от професионалните училища	811
Отпаднали от общообразователните училища	660
Допълнително завършване на 10. клас в професионални училища	133
ОБЩО	3663

Публични и частни разходи за придобиване на квалификация в допълнителни учебни заведения през 2004 г., в млн. евро

Федерални провинции	1 496
Федерална агенция по труда	987
Образователни предприятия	470
Федерално правителство	412
ОБЩО	3 365

лице. Предпоставка за това са усвоените приложни и професионални основни умения, придобити в училище. Системното подпомагане и оценяване на ученическите умения

би довело до по-добри образователни резултати, което до голяма степен би намалило разходите за отстраняване на някои недостатъци в училищната система.

Източник:

<http://www.iwkoeln.de/data/pdf/content/trends04-05-4.pdf>

Ю. Дичева

ДЕЙНОСТТА НА СЪВЕТИТЕ ЗА ОБЩЕСТВЕНО УПРАВЛЕНИЕ НА УЧИЛИЩАТА ВЪВ ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

Културно-политическите и историческите различия са в основата на силната диференциация в образователните системи на европейските страни. Независимо от различията в повечето страни съществуват органи за обществено управление на училищата. Разнообразието в названията е голямо – съвети, комитети, комисии, управляващи, попечителски и други. Използваният в българската практика термин е “училищни настоятелства”, във Великобритания - “съвети за обществено управление”. При цялото разнообразие от форми общото е, че в тях влизат представители на обществото – родители, представители на местната власт, сътрудници – и те вземат решения, касаещи училищата. Тези органи осигуряват на практика демократичния, държавно-обществен характер на управлението на образованието. В Германия и Франция, където демокрацията се характеризира с висока степен на правно регулиране, се прилага държавно-централизираният модел на училищно образование със строга регламентация и опека от страна на държавните и обществените институции. Противоположен на него е англо-саксонският модел, изграден върху концепцията за държавното благосъстояние. Тя се определя от идеята за творческото удовлетворение в процеса на обучение и няма специално юридическо основание. Тази традиция се развива във Великобритания, Ирландия, Дания и Холандия, където има изградена либерална или гражданска система за училищно образование. Това явление потвърждава те-

зата, че социално-политическите възгледи за образователна система се формират под влияние на същността на правовата държава.

Във Великобритания реформата в управлението на образованието започва през 1986 г., когато се взема законодателно решение във всяко училище да се създаде Съвет за обществено управление. В началото пълномощията на съветите се ограничават само с назначаването на директорите на училищата, а по отношение на учебното съдържание имат съветателни функции. По-късно, когато се въвежда финансиране на училищата според броя на учениците, съветите придобиват пълномощия за разпореждане с училищния бюджет. Процесът на промени продължава 15 години, които са белязани от много противоречия. Днес съветите за обществено управление са реална сила, осигурени финансово и с достатъчни пълномощия да участват активно в управлението на училищата. Те се отчитат пред обществеността, което ги поставя в още по-отговорна позиция.

Основна цел на реформата е максималното приближаване на образованието към пазара и участие на обществото (потребителите) в управлението му. За реализиране целите на реформата, като основни инструменти са използвани децентрализацията и “метода на стейкхолдерите” (заинтересованите участници). При децентрализацията на образователната система във Великобритания, държавата не е отстранена от управлението. Тя поема отговорността

за финансирането, политиката и програмите за обучение на 28 хил. училища. Така държавата става проводник на идеите за промени и иновации в областта на образованието. Това позволява съветите за обществено управление успешно да участват в управление на образованието. Днес във всяко английско училище има такъв орган. По закон той е длъжен да ръководи дейността на училището. В състава му влизат:

- родители;
- учители;
- директорът;
- представители на местните органи на управление.

Освен това се привличат и представители на деловите кръгове и други структури с местно значение.

Работата на съвета се контролира от обществеността. Веднъж годишно той е длъжен да публикува отчет за дейността на училището, както и резултатите от образователния тест. След това се свиква общоучилищно събрание, на което родителите задават въпроси по интересующите ги проблеми. Съветът планира очакваните резултати от обучението и показателите за състоянието и развитието на училището. Планираните цели, показателите, пътищата за постигането им също трябва да бъдат публикувани.

Състав на Управляващия съвет

Всяко училище само определя броя на членовете на Управляващия съвет – от 10 до 20. Той трябва да има следния състав:

- 1/3 или повече родители – избират се на общо събрание на родителите за определен срок (например 3 години) и право на членство в съвета дори детето им да завърши или напусне училището. Не се избират родители, които работят в училището или в местните органи за управление на образованието.

- Поне двама щатни служители, но не повече от 1/3 от състава на съвета. Директорът влиза в съвета по право. Ако членовете от квотата на персонала са двама, единият е директорът, а другият е учител. Ако са трима – третият е от непедогоги-

ческият състав и се избира от него. Учителите се избира от учителите.

- 1/5 – представители на местните органи за управление на образованието - назначават се от тези органи.

- Не по-малко от 1/5 представители на местната общност - назначават се от съвета. Те трябва да живеят в района, обслужван от училището и да са заинтересовани от развитието му.

Допълнително към този брой училището може да включи двама от най-дейните си спонсори.

Функции на съветите за обществено управление

Съветите отговарят за реализирането на държавните образователни изисквания, учебните програми и резултатите от учебния процес, назначават и освобождават директора, разпореждат се с училищната собственост и бюджета на училището.

Членовете на съвета могат да делегират някои от своите функции на директора, но други са изключително в правомощията на съвета и не могат да бъдат делегирани на ръководните органи на училището. Това са:

- вземането на решения относно дейността на съвета;
- привличането, назначаването и освобождаването на членове на съвета;
- назначаването и освобождаването на председателя и неговия заместник;
- контролирането и делегирането права на съвета, неговите комитети и комитети;
- одобряването на перспективни направления на дейността на училището;
- одобряването на годишните отчети пред родителската общност;
- публикуването на предложения за промяна на категорията, статута на училището или неговото закриване;
- определянето на условията за приемане на ученици;
- определянето на броя на учениците;
- определянето на продължителността на занятията, учебните срокове и ваканциите;

- одобряването на бюджета на училището за всяка финансова година и представянето му на местните органи на управление;
 - вземането на решения относно дисциплината в училището;
 - сключването и преразглеждането на типовите договори между училището и семейството;
 - осигуряването на адекватен курс за сексуално възпитание;
 - деполитизацията на обучението;
 - определянето на училищната политика по отношение на заплащането на образователните услуги;
 - разглеждането на случаите на уволнение;
 - определянето на стандарт за посещаемостта на учебните часове;
 - определянето на учебни стандарти, които да се постигат от учениците, в допълнение на държавните образователни изисквания;
 - вземането на решения за използване на помещенията и оборудването на училището.
- В много от съветите участват директорите, които имат един от най-влиятелния глас при формиране на училищната по-

литика.

Местните власти не вземат непосредствено участие в управлението на училищния живот, но те провеждат мониторинг върху успеваемостта и контролират финансовите разходи.

При неефективно управление на училището, случаи на корупция, жалби от родители, лоши показатели от обучението, местните власти имат право и са длъжни да се намесят. Това тяхно право е регламентирано със закон.

Най-меката форма на вмешателство е писменото предупреждение, което изпращат до директора и съвета. В него се дават препоръки за действията, които да предприемат за коригиране на създалата се ситуация. В краен случай местните власти могат да отнемат бюджета на училището или да подменят органите за управление. Всеки път, когато местната власт се намесва в дейността на училището, тя трябва да има доказателства, с които да обоснове своята намеса.

Постижения и проблеми на реформата във Великобритания

Положителни черти:

- Отговорността за реформиране на

Пример за най-често срещан модел на Съвет за обществено управление
ВЕЛИКОБРИТАНИЯ, УЕЛС, СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ

Орган	GOVERNING BODY (Управляващ съвет) (в Англия и Уелс) BOARD OF GOVERNORS (Съвет по обществено управление на училището в Северна Ирландия)
Председател Състав	Избира се от съвета и не може да бъде директорът или учител 15 – 20 члена в зависимост от големината на училището, представени от: <ul style="list-style-type: none"> • Избрани представители на родителите • Преподавателския и преподавателския персонал • Представители на училищната администрация, местната общественост, промишлеността и други
Функции /пълномощия	Разработва в рамките на пълномощията си учебните програми, общите цели на образованието и възпитанието, установява правилата на училищния живот, като въвежда или отменя училищната униформа, назначава учителите и носи отговорност за управлението на персонала и бюджета - каква техника и какви книги да се закупят, какви средства да се отделят за ремонт и другите училищни ресурси. Ако училищата поддържат благотворителен фонд, съветът управлява и него. Съветът е собственик на училищната сграда и отговаря за привличане на инвестициите.

образованието се носи от самите училища. За целта те са достатъчно обезпечени финансово и имат нужната власт. Необходимостта периодично да се отчитат пред обществото, поставя пред тях допълнителни отговорности.

- Училищните органи за управление са освободени от много формалности. В новите условия те не губят ценно време да искат разрешение всеки път, когато решат да правят ремонт или някаква промяна. Необходимо е само да се организират и да го направят, тъй като всяко училище носи само отговорност за събата си.

- Училищният живот е демократизиран. Много родители са въввлечени непосредствено в управлението на училището.

- Задължителното публикуване на данните за всяко училище прави дейността им прозрачна за обществеността.

Съществуват и въпроси, които все още чакат решението си:

- Гражданите, влизащи в състава на управляващите съвети, носят голяма отговорност, но работят в тях на обществени начала и не получават никакво възнаграждение.

- Както преди, така и сега твърде мно-

го зависи от директора – от неговите лични и професионални качества. Това налага да се полагат повече грижи за подготовката на ръководителите.

Правилата за работа на управляващите съвети са преразгледани през 2003 г. Срокът за влизане в сила на утвърдените правила изтича на 31 август 2006 г.

В английския модел на управление на училищата, на съветите за обществено управление е възложена отговорността да осигурят качество на обучението. Тази роля и отговорност е законодателно регламентирана.

Реформите в структурата на управление на образованието водят до промени в икономическото положение на училището, неговата структура, съдържанието на образованието, резултатите от дейността на училището, и което е много важно за гражданското общество – възпитателните аспекти на училищното образование. Повишаването на училищното самоуправление води до намаляване на отчуждаването на обществото от образованието. Общественото участие в управлението е механизъм и средство за повишаване на ефективността на училищното образование.

Източник:

<http://www.boards-edu.ru/index.php?tm=5>

Е. Джерманова

ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ И ИНСТРУМЕНТИ, ПРИЛОЖИМИ В ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ ЗА ДЕЦА ИНВАЛИДИ

През 2003 г. в рамките на проекта “Развитие на информационна образователна среда за деца инвалиди”, реализиран от Департамента по образование на Москва е създадено Е–училище. В него се обучават над 1000 ученици от 1. до 11. клас. Целта на проекта е чрез дистанционно обучение да получават образование деца инвалиди и такива, които по здравословни причини не посещават училище. Освен получаване на образование, авторите на проекта си поставят задачата да повишат мотивацията на тези деца, да им създадат среда за общуване, да ги социализират и професионално да ги ориентират чрез курсове с творческа, изследователска и практическа насоченост.

Обучението е организирано на основата на интернет портал и курсове чрез дистанционно обучение по различни учебни предмети и направления - хуманитарно, природоматематическо, техническо. Във всяко направление има курсове, чиито учебни планове са по програмите на общообразователните училища. В системата се съхранява информация за отделните етапи от обучението на всеки ученик. Завършващите получават гържавна диплома.

През 2004 - 2005 г. по проекта се обучават 1200 ученици в 100 дистанционни курса, което предизвиква необходимостта от автоматизиране на междудисциплинарните процеси. Завършен е първият етап от автоматизирането на проекта Е–училище, като са автоматизирани процесите на договаряне и техническата поддръжка.

С цялата организация и дейностите в

Източник:

<http://www.nestor.minsk.by/kg/news/2005/12/2911.html>

рамките на проекта се занимава Центърът за информационни технологии и учебно оборудване (ЦИТУО) към московския департамент по образование, като:

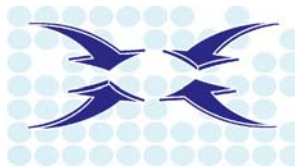
- подготвя учебно-методическите материали;
- изготвя договорите на учениците и учителите с училището;
- контролира взаимодействието между доставчиците на компютри и интернет услуги;
- извършва техническа поддръжка и оказва помощ на ученици и учители при ползването на компютрите, портала и интернет.

Сътрудниците на Центъра имат възможност за оперативен контрол върху всички етапи – от регистрацията до подписването на договора, монтирането на оборудването, актуализацията на договора.

За повишаване на качеството на техническата поддръжка, всички въпроси, като включване на нов ученик, ремонт на компютър или проблеми при ползването му, се приемат и регистрират на едно място. Въпросите се регистрират в база данни, предават се до адресата и се контролира времето за изпълнение на поръчката.

Започва работата по втория етап от проекта, през който се планира да се автоматизира приемането и отработването на повъняванията в служба “Поддръжка” на Центъра; регистрирането на новите обаждания и чрез учебния портал да се определя техният характер; автоматизирано да се отчита движението на оборудването.

Е. Джерманова

СТРАТЕГИИ И ПРОГРАМИ ЗА КВАЛИФИКАЦИЯ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ОБЩИ ЕВРОПЕЙСКИ ПРИНЦИПИ ЗА КОМПЕТЕНТНОСТ И КВАЛИФИКАЦИЯ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ

Документът съдържа общи европейски принципи за компетентност и квалификация на преподавателите, които са разработени в резултат на общите изисквания, съгласно съвместен междинен доклад на Европейския съвет и на Европейската комисия - "Общообразователно и професионално образование 2010".

Преподаватели са преподаващите в прегучилищна възраст, основно и средно училище, на студенти или възрастни, в предприятие или в учебно заведение.

Преподавателите имат много отговорна роля в процеса на получаване на знания от младежи или възрастни. Те са важни участници при разработването на образователните системи и при въвеждането на реформите, които трябва да извърши Европейският съюз до 2010 г., за да се постигне конкурентна, базирана на знания икономика. По-високото качество на образование на обучаваните създава възможност за по-голяма лична свобода, по-добри социални компетентности и по-голямо многообразие на възможностите за заетост. Това би имало обществено влияние и голямо значение за подобряване на човешкия потенциал и формирането на бъдещите поколения. Именно затова Европейският съюз разглежда ролята на преподавателите и тяхната квалификация от първостепенно значение.

Преподавателите трябва да бъдат добре подготвени, за да могат да реагират на променящите се изисквания на обществото, но също така да могат да играят активна роля в него и да подготвят обучаваните се, които в бъдеще да продължат самостоятел-

но своето обучение през целия живот. Обучението на преподавателите трябва да се осъществява във висши училища или подобни учебни заведения и да се подкрепя посредством силни партньорства между висшите училища и учебните заведения, в които по-късно те ще преподават.

Голяма е ролята на преподавателите при подготовката на обучаваните се за ролята им като граждани на Европейския съюз. Те трябва да имат възможност да опознаят различни култури и да могат да развият богатото национално и регионално многообразие. За тази цел биха им помогнали и придобитите знания в други страни. От приоритетно значение е създаването на двустранно доверие и опознаване на компетентностите и квалификациите на преподавателите и обучаваните се.

Решаваща е ролята на преподавателите в обществото. Високата степен на образование на преподавателите и обучаваните се трябва да се подкрепя чрез кохерентни национални или регионални политически концепции и с необходимите финансови средства. Обучението на преподавателите рефлектира върху качеството на знанията и трябва да бъде част от националните и регионалните системи, които отговарят за подобряването и оценяването на качеството на общообразователното и професионалното образование.

Общи принципи

Общите европейски принципи трябва да се разглеждат като инструмент, който да подкрепя развитието на нови политически инициативи на национално или регионално ни-

во.

Общи европейски принципи:

- Професия със завършено висше образование. Всички преподаватели трябва да имат възможност да продължат образованието си до най-високо ниво, за да могат да развият своите преподавателски компетентности и да подобрят своето кариерно развитие в рамките на професията си.

- Професия, свързана с обучение през целия живот. Професионалното развитие на преподавателите трябва да важи през време на цялата професионална кариера и да бъде подпомагано в зависимост от необходимостта на национално, регионално и местно ниво. Преподавателите трябва да бъдат в състояние да допринесат за самостоятелното развитие на обучаваните от тях. Те са свързани изцяло с обучението през целия живот и участват активно в професионалното развитие.

- Професия, позволяваща мобилност. Мобилността е много важна част от програмата за обучение и квалификация на преподавателите. Те трябва да бъдат стимулирани за работа и в други европейски страни.

- Професия, основана на партньорство. Учебните заведения за преподавателите трябва да работят съвместно с училищата, икономиката и професионалните училища за повишаване на квалификацията. На преподавателите се препоръчва да бъдат информирани за действащи методи, иновации и изследвания, за да могат да бъдат в крак с развитието на научното общество. Обучението на преподавателите е предмет на научни изследвания и изследователска работа.

Тези общи принципи представляват гаранция, че професията "преподавател" е атрактивна и е свързана с висок статус. Преподавателите са важни участници в процесите, свързани с интеграцията, както в личен, така и в обществен аспект.

Ключови компетентности за постигане на тези цели

Обучението и образованието трябва да се разбират в най-широкия смисъл на думата. Те допринасят не само за икономическо-

то развитие, но също така и за културните аспекти на съвременното общество. Преподавателите трябва да могат да работят ефективно в три взаимосвързани области:

- с информация, технологии и знания – Преподавателите трябва да умеят да боравят с различни познания, да правят анализи и да могат да ги преподават, като прилагат ефективно технологиите. Техните педагогични умения трябва да им дават възможност да изграждат и управляват учебната среда, като при това се запазва интелектуалната свобода. Това включва също така и иновации и креативност. Информационните и комуникационните технологии също трябва да бъдат част от този процес. Практическите и теоретичните компетентности дават възможност на преподавателите да се учат от собствения си опит и да съчетават широка гама от стратегии за преподаване и обучение с потребностите на учащите.

- с други хора – ученици, обучавани, възрастни, колеги и други партньори – Преподавателите упражняват професия, в основата на която са социалната интеграция и стимулирането на потенциала на всички учащи. Те трябва да имат познания в областта на човешкото развитие и да общуват уверено с останалите. Те трябва да могат да работят с учащите се индивидуално и да ги подкрепят в тяхното развитие като пълноценни и активни членове на обществото. Освен че е необходимо да развият съвместната активност и да подобряват нивото на интелигентност на учащите, те трябва да обединят своите усилия с тези на своите колеги, за да увеличават знанията и способностите си за преподаване.

- да бъдат активни в обществото – на локално, регионално, национално, европейско и глобално ниво. Преподавателите имат свой принос в подготовката на учащите се за ролята им в обществото и гарантират, че те са убедени в значението на обучението през целия живот. Те трябва да стимулират мобилността и съвместната дейност в рамките на Европа и да подкрепят

респекта и разбирателството между различните култури. Необходимо е да работят активно съвместно с локалните общности, партньори и участници – родители, учебни заведения за преподаватели и заинтересовани групи. Те трябва да знаят, че по-доброто общообразователно и професионално обучение дава по-добри възможности за заетост на учащите. Опитът и специалните познания на преподавателите им дават възможност да дадат своя принос към системите за осигуряване на качество.

Работата на преподавателите в тези области може да се разглежда като континуум за обучение през целия живот и постиженията им трябва да се признават за квалификация в рамките на европейското образователно пространство. Не всички преподаватели притежават необходимите компетентности. Изискванията към отговорните за образованието се състоят именно в това, тези компетентности да съществуват на колективна и институционална основа.

Препоръки на национално и регионално политическо ниво

За да могат да се осъществят политическите концепции, които отговарят на тези общи европейски принципи на национално и регионално ниво, се правят следните препоръки:

- Преподавателите да имат завършено висше образование или такова, което да е еквивалентно на него.

- Програмите за обучение на преподаватели трябва да се предлагат на всяка от трите степени* на висшето образование, за да могат да гарантират мястото си в европейското пространство за висше образование и да подобрят възможностите за повишение в службата и мобилността си.

- Трябва да се стимулира приносът на изследванията и на методите, базирани на очевидността за развитие на нови знания за общообразователното и професионалното

образование.

- Да се стимулират партньорствата между учебните заведения и индустрията.

- Необходими са кохерентни и осигурени с достатъчно финансови средства стратегии за обучение през целия живот, които да осигурят възможност за продължаваща професионална квалификация на преподавателите.

- Съдържанието на програмите за професионално обучение и за повишаване на квалификацията трябва да отговаря на значението на учебните концепции.

- Проектите за мобилност на преподавателите трябва да бъдат стимулирани като важен съществен дял от програмите за професионално обучение и повишаване на квалификацията.

- Програмите за професионално обучение и повишаване на квалификацията трябва да гарантират, че преподавателите притежават необходимия опит за съвместна работа в европейското изследователско пространство, за да могат, оценявайки културното многообразие, да възпитат истински граждани на Европа.

- По време на професионалното обучение и повишаване на квалификацията трябва да съществува възможността и да се стимулира изучаването на чужди европейски езици.

- Доверието в квалификацията на преподавателите в Европа, както и прозрачността на квалификациите трябва да бъдат стимулирани, за да може да се даде възможност за двустранно признаване и стимулиране на мобилността.

- * През 1999 г. министрите на 29 европейски страни подписват Декларацията от Болоня за изграждане на Европейско пространство за висше образование. С това се въвежда двустепенна учебна система. На конференцията в Берлин през 2003 г. този процес обхваща 45 страни и се въвежда трети цикъл за получаване на научна степен.

Източник:

http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/01-de_principles_de.pdf

И. Джанунова

ЦИФРИ И ФАКТИ

ВЪВЕЖДАНЕ НА НОВАТА ИЗПИТНА СИСТЕМА В АНГЛИЯ

През 2007 г. в средните училища във Великобритания ще бъде въведена нова изпитна система Cambridge Baccalaureate като алтернатива на International A/AS-Levels и International Baccalaureate. Новата система е разработена от University of Cambridge International Examinations (CIE). Сертификатът Cambridge Baccalaureate ще позволява достъп до англоезичните висши учебни заведения.

Системата се различава от досега прилаганата, по това че випусниците, освен полагането на изпити по три избрани предмета по A-Level и един по AS-Level, трябва допълнително успешно да преминават курсове за развитие на критично мислене и умение да пишат есе. Учениците от горните класове, успешно издържали изпитите и изпълнили програмата, получават сертификат Cambridge Baccalaureate. Тези, които издържат

изпитите, но не са се справили с допълнителната програма, получават свидетелство за издържаните изпити A/AS Level, което е достатъчно за подаване на документи за кандидатстване във висше учебно заведение, но не е пълноценен сертификат.

Разработването на новите, по-високи стандарти е отговор на критиките към старата традиционна английска система, че не позволява университетите да направят възможно най-добрия подбор на студенти, защото отличните оценки от изпитите не винаги са гаранция за самостоятелност и зрялост. Сега изпитите International A/AS-Levels се полагат в 1000 училища в 100 страни, а International Baccalaureate — в 1355 училища в 116 страни. От следващата година учениците ще могат да избират и Cambridge Baccalaureate.

Източник:

<http://eduabroad.ru/secondary>

Е. Джерманова

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА ФИЗИЧЕСКО ОБРАЗОВАНИЕ, УЧИЛИЩЕН И КЛУБЕН СПОРТ ВЪВ ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

През 2002 г. във Великобритания се разработва Националната стратегия за развитие на физическото образование, училищния и клубния спорт за учениците, която се лансира от премиера на страната. Реализирането на стратегията стартира от април 2003 г. благодарение на отпуснатите от правителството финансови средства в размер на 978 млн. паунда и обхваща два периода на развитие: 2003-2004 г. и 2007-2008 г. Допълнителни финансови средства в размер на 686 млн. паунда, чийто източник е лота-

рията, се насочват за увеличаване на спортните съоръжения в училищата. През следващите пет години - до 2008 г., се очаква във физическото образование и училищния спорт да бъдат инвестирани общо над 1,5 млрд. паунда.

Основната цел на стратегията е да се увеличат възможностите за спортване сред децата на възраст между 5 и 16 години. През 2006 г. се очаква делът на учениците, които провеждат най-малко два часа седмично висококачествено физическо възпита-

ние и училищен спорт (в рамките или извън учебната програма), да нарасне до 75% , а до 2008 г. да достигне 85%.

Дългосрочната цел до 2010 г. е на учениците да се осигуряват поне 4 часа спорт седмично, като от тях:

- поне два часа за физическо възпитание и спортуване в училище – изцяло в рам-

ките на учебната програма;

- допълнителни 2-3 часа извън училищно спортуване, осигурявано от редица училища, спортни общности и клубове.

Отговорни за реализирането на стратегията са министерствата на образованието и на спорта.

Източник:

<http://www.teachernet.gov.uk/teachingandlearning/subjects/pe/nationalstrategy>

М. Стоянова

ПРОУЧВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА НА УЧИТЕЛИТЕ ВЪВ ФИНЛАНДИЯ

В началото на 2006 г. Националният съвет по образование във Финландия, който чрез своите информационни услуги подпомага образователната политика в страната, публикува петия поред статистически доклад.

Въз основа на направения анализ на базата на образователните индикатори, в доклада се посочва основният извод, че през 2005 г. квалификацията на учителите в страната се подобрява.

На базата на индикаторите за качество на образованието от 2005 г., в доклада се посочват и други два важни извода:

- 1) Нарастване на броя на учениците, обучаващи се в професионални гимназии (т. нар. vocational upper secondary education*);

- 2) Нарастване на броя на учениците със специални образователни потребности както в основната степен на образование, така и в професионалните гимназии.

Квалификацията на учителите е най-висока в общото образование.

В сферата на основното образование формално са квалифицирани 85% от учителите.

В сферата на гимназиалното образование работят 20 хил. учители, от които 8 хил. - в обикновени гимназии, а 12 хил. – в професионални. В обикновените гимназии дялът на квалифицираните учители е 91% от общия им брой. В професионалните гимназии дялът на квалифицираните учители е по-нисък (73%), като най-лоша е ситуацията в областта на обучението по естествени науки.

В сферата на професионалното обучение на възрастни са квалифицирани само 55% от учителите.

По отношение на възрастта на учителите, в сферата на професионалното обучение на възрастни тя е по-ниска от средната за страната.

По отношение на пола, в сферата на основното образование, дялът на жените е 70% от учителите и 40% от директорите (през последните години има тенденция за нарастване на дела на жените директори както в основното, така и в гимназиалното образование). Дялът на жените от общия брой на учителите е най-малък в сферата на професионалното обучение на възрастни.

Източник:

<http://www.oph.fi/english/pageLast.asp?path=447,488,50002>

М. Стоянова

* Във Финландия тази образователна степен включва общо гимназиално образование (general upper secondary education) и програми за начално професионално обучение, чиято цел е постигане на професионални умения. "Lower secondary education" е част от основното образование.

**ИЗПИТИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА ПРЕЗ
1993- 2003 Г. В ГЕРМАНИЯ
(нарастване спрямо предходната година)**

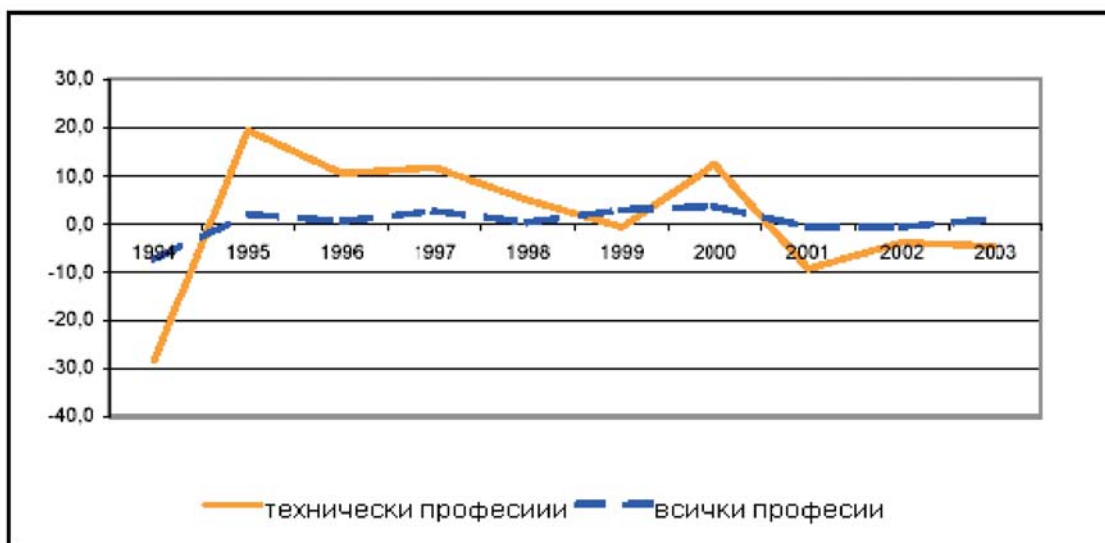
Източник: : Berufsbildungsstatistik des Statistischen Bundesamtes, Berechnungen des BIBB

Източник:

<http://www.bmbf.de/pub/sdi-05-05.pdf>

И. Джанунова

**ДЯЛ НА ЖЕНИТЕ, УЧАСТВАЩИ В ИЗПИТИТЕ ЗА
ПОВИШАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА,
ПРЕЗ 1993 – 2003 Г., В ГЕРМАНИЯ
(нарастване спрямо предходната година)**

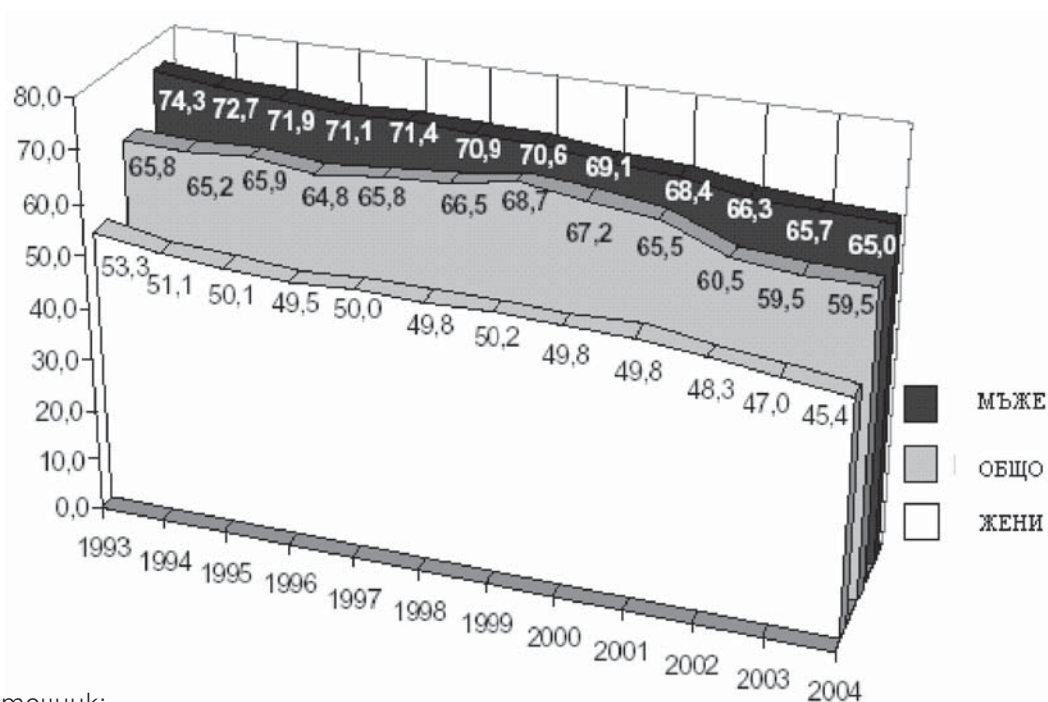
Datenquelle: Berufsbildungsstatistik des Statistischen Bundesamtes, Berechnungen des BIBB

Източник:

<http://www.bmbf.de/pub/sdi-05-05.pdf>

И. Джанунова

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧАЩИТЕ (18-21 ГОДИНИ) ПО ПОЛ ЗА ПЕРИОДА 1993–2004 Г., В ГЕРМАНИЯ (В проценти)

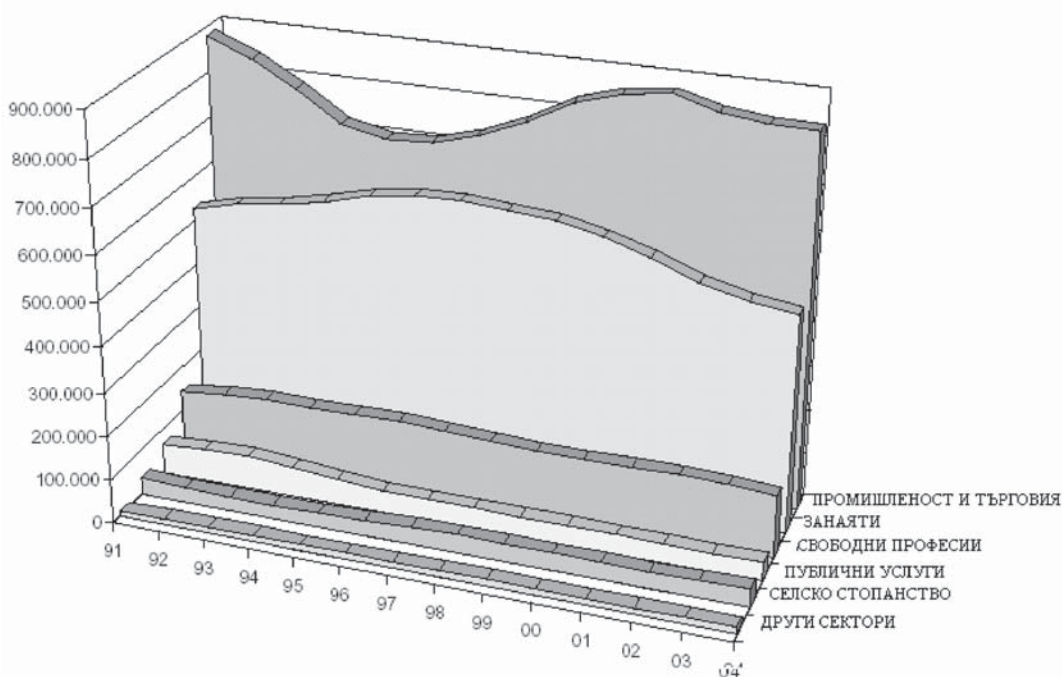

Източник:

http://www.bibb.de/dokumente/pdf/a22_ausweitstat_schaubilder_heft-2006.pdf

Ю. Дичева

БРОЙ УЧАЩИ ПО ОТРАСЛИ ЗА ПЕРИОДА 1991–2004 Г. В ГЕРМАНИЯ

Източник:

http://www.bibb.de/dokumente/pdf/a22_ausweitstat_schaubilder_heft-2006.pdf

Ю. Дичева

ДЯЛ НА УЧЕНИЦИТЕ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ, НЕЗАВЪРШВАЩИ УЧИЛИЩЕ

През 2005 г. в Европейския съюз (ЕС) около 6 млн. млади хора (18-24 години) не са завършили основно училище. Според документи на ЕС за постигане на целта незавършващите основно училище ученици да са максимално 10%, около 2 млн. от тези младежи трябва да продължат училищното си обучение. Най-нисък е дялът на незавършващите основно училище ученици в Полша (5,5%), Словакия (5,8%) и Чешката република (6,4%).

За да се постигне целта на ЕС, през 2010 г. завършващите средно образование да достигнат 85%, през следващите години е необходимо още 2 млн. младежи да завършат

успешно този вид образование. Най-голям напредък в това отношение имат Словакия (91,5%), Словения (90,6%) и Чешката република (90,3%).

В момента всеки пети ученик в ЕС не може да чете добре. Най-високи резултати в разрешаването на този проблем показва Финландия, където само 5,7% от учениците не могат да четат добре, следвана от Ирландия (11%) и Холандия (11,5%).

През следващите 10 години в ЕС трябва да се обучат най-малко 1 млн. учители, които да заемат местата на пенсионирани учители.

Източник:

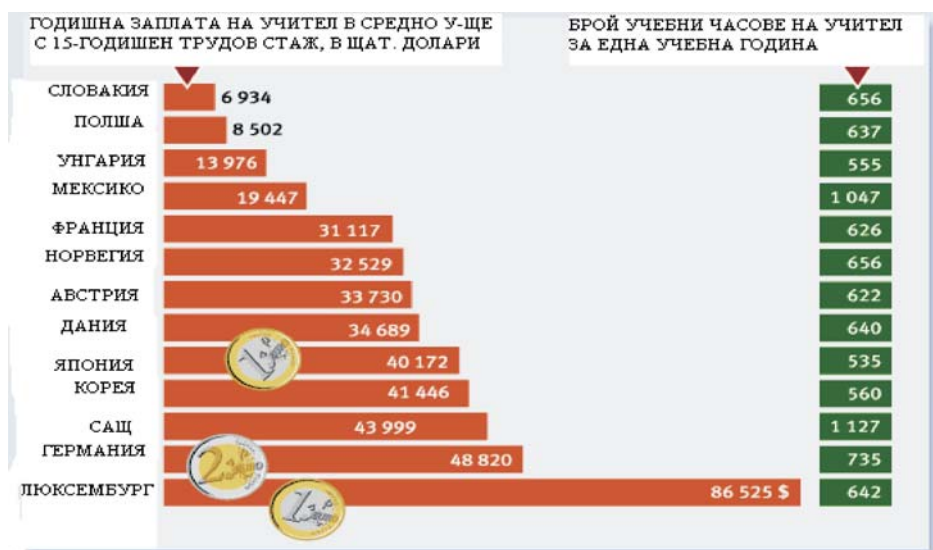
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/618&format=HTML&aged=0&language=DE&guiLanguage=fr>

Ю. Дичева

ГОДИШНИ ВЪЗНАГРАЖДЕНИЯ И НОРМАТИВ ЗА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ НА УЧИТЕЛИТЕ В НЯКОИ ДЪРЖАВИ

ГОДИШНА ЗАПЛАТА НА
УЧИТЕЛ В СРЕДНО УЧИЛИЩЕ
С 15 ГОДИНИ ТРУДОВ СТАЖ,
В ЩАТСКИ ДОЛАРИ

БРОЙ УЧЕБНИ
ЧАСОВЕ/УЧИТЕЛ
ГОДИШНО

Източник:

<http://www.faz.net/s/Rub28FC768942F34C5B8297CC6E16FFC8B4/Doc~EB23F2116D79E46B28F59F2BE326103BE~ATpl~Ecommon~Scontent.html>

Ю. Дичева

ПРОМЕНИ В ЗАКОНА ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО В ЯПОНИЯ

В Япония с цел засилване на патриотичното възпитание на учащите се, правителството е направило промени в действащия от 1947 г. закон за образованието.

Според поправката, от учениците се изисква: да уважават традициите и културата; да обичат държавата, където са ро-

Източник:

<http://www.rian.ru/world/asia/20060425/46862851.html>

дени и възпитани; да се отнасят с уважение към другите страни; да се стремят към мирни добросъседски отношения. Обръща се внимание на отношението на учениците и учителите към националния химн, изпълняван по време на тържествени мероприятия.

Е. Джерманова

ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО ПРИЛАГАНЕ НА РЕФОРМАТА В РУСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ТЮМЕНСКА ОБЛАСТ

В Тюменска област (Русия) се експериментира нова схема за финансиране на училищата – средствата се начисляват по норматив за всеки ученик – по 8 175 рубли годишно. Колкото повече деца се обучават в училището, толкова бюджетът е по-голям. Това са реални средства, с които директорите разполагат. При по-малките училища издръжката на един ученик е по-висока. Разработен е специален норматив за различните райони и учебни заведения.

Много непълни класове от крайградските и селските райони са закрити. Училищни автобуси превозват децата от тези райони до училищата, в които са разпределени. Финансовите средства, които се отпускат годишно за тяхното образование, са по-високи – 22 хил. рубли.

Източник:

<http://www.rambler.ru/db/news/msg.html?s=260003051&mid=7701282>

Прилага се и нова форма на заплащане на труда на учителите – не само според броя на часовете, но и според качеството на обучението. Самите учители получават оценки. Според новата система фонд “Работна заплата” се състои от две части: 70% гарантирано заплащане и 30% - от премии. За директорите това са допълнителни инструменти за управление на колектива, а за учителите – стимул за по-добра работа. През последните шест месеца от прилагането на тази схема заплащането се е удвоило.

Успехите на учениците в учебния процес, конкурси, олимпиади и др. са основен критерий за качеството на образованието. Големо изпитание за всички и за нововъведенията в образователната система ще бъде предстоящият единен държавен изпит.

Е. Джерманова

КАК ПОМАГАТ НА ДЕЦАТА ИНВАЛИДИ В БЕЛОРУСИЯ

Вече 10 години в Беларусия не съществува понятието необучаеми деца. Нито едно дете инвалид не е оставено извън системата за образование. Този сложен социален проблем се решава съвместно от държавата и обществените организации. Една от най-активните организации в това отноше-

ние е Беларуската асоциация за подпомагане на децата и младежите инвалиди.

Асоциацията е създавала собствена база с ресурсно-адаптационен център “Открити врати” за деца с физически и умствени отклонения. На тяхно разположение са невролози, психолози, терапевти, ерготерапев-

ми. Според специалистите, ако деца, роде-ни с увреждания, започнат занимания буквал-но след раждането, то при всяко второ де-те ще се избегне инвалидността.

За децата с увреждания е важна и соци-ално-битовата адаптация. Повечето от тях няма да бъдат конкурентни на пазара на тру-да. Със съдействието на Министерството на труда и социалната защита са създадени работилници, където те придобиват трудо-ви навици. Към регионалните центрове за со-циално-битово обслужване на населението са

Източник:

<http://www.sb.by/article.php?articleID=49749>

създадени оранжерии за цветя, шивашки ра-ботилници и други места, където работят инвалиди. Работилниците естествено се вписват в живота на неголемите градове, но техният брой е все още малък – 10.

За деца, които не могат да бъдат на-пълно самостоятелни или няма кой да ги во-ди до работилницата, остава едно решение – интернат. Затова следващата крачка ще бъде създаване на домове, където децата с особености в развитието да растат и при-добиват навици за самостоятелен живот, нещо което не може да се усвои в семейна-та среда.

Е. Джерманова

НЕГРАМОТНОСТТА – ЧУМАТА НА XXI ВЕК

Функционалната неграмотност е наре-чена чумата на XXI век, защото тя е причи-на за много технологични катастрофи и ава-рии. Неумението да се четат инструкции и да се разбира прочетеното струва твърде скъпо на човечеството. Ако до 10-годишна възраст детето не се научи да чете (става въпрос не за скорост на четене, а за разби-ране на прочетеното), през следващите го-дини то ще бъде принудено да наизустява учебното съдържание, без да го разбира.

Качеството на четене е предмет на проведено изследване от PISA (Международ-на програма за оценяване на постиженията на образованието). В процеса на придобива-не на навици за качествено четене (осмис-ляне на прочетеното), освен самата образо-вателна система място имат и предучилищ-ното възпитание, училищните библиотеки, родителите. Бъдещото глобално общество на знанието изисква библиотеките да заемат своето място. ЮНЕСКО счита, че те трябва да станат основа на новото общес-тво, генератор и катализатор на новата иновационна образователна среда за учени-ци и учители.

В книгата “Креативният клас: хората, които ще променят бъдещето” е поместен

Източник:

<http://www.rambler.ru/db/news/msg.html?s=260003051&mid=7479325>

списък на най-креативните професии на XXI век и сред тях е професията на библиотека-ря.

Не може да се учи само по учебник. Тряб-ва да се чете допълнително. В много стра-ни като Япония, Южна Корея, Великобрита-ния чрез различни начинания са успели да про-менят отношението към библиотеките и тяхното ползване.

Преобладава мнението, че компютрите изместват книгите и четенето. Всъщност става смяна на модела на четене. На прак-тика това е революция в писмената реч. Все-ки професионалист, работник на компютър, трябва да може едновременно да чете огро-ми масиви от информация, да пише и да съз-дава нова информация и знания, което изис-ква по-различни навици и култура на четене.

Промените в образованието не отгова-рят на тези нови тенденции. Никъде не се споменава за училищните библиотекар-и. В много от развитите страни те са инфор-мационни лидери в училищата, влияят върху формирането на информационната култура на учители и ученици. Напразно ще бъдат по-харчени парите за подготовка на учите-лите, ако успоредно с нея не се извършва и подготовка на училищните библиотекар-и.

Е. Джерманова

ПРОЯВИ, ПРЕДСТОЯЩИ СЪБИТИЯ

ИНФОРМАЦИЯ ЗА 57-ОТО РЕДОВНО ЗАСЕДАНИЕ НА КОМИТЕТА НА ПЪЛНОМОЩНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ЦЕНТЪР ЗА НАУЧНА И ТЕХНИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ

В периода от 20 до 25 май 2005 г. в град Краков (Полша) се състоя 57-ото заседание на Комитета на пълномощните представители (КПП) на Международния център за научна и техническа информация (МЦНТИ) със седалище Москва. НАЦИД е официален представител на България в тази организация. Дневният ред предвиждаше обобщаване на резултатите от дейността на МЦНТИ през 2005 г. и формулиране на бъдещите дейности и инициативи, финансови и организационни въпроси. Бяха приети решения за:

- развитието на интегрираните информационни ресурси на страните членки на МЦНТИ и тяхното представяне на световния информационен пазар;
- създаването на партньорска мрежа на базата на съществуващия "Бизнес офис за иновационни и технологични структури";
- създаването на "Информационно-иновационна асоциация на организации от страните членки на МЦНТИ;
- преустановяване на издаването на бюлетина „Новости“ и преминаване към издаването на двуезичен бюлетин „Информация и иновации“;
- развитието и укрепването на МЦНТИ по пътя на разширяване на сферата на сътрудничество, включването на нови сържави и привличането на нови партньори;
- провеждането на консултации с ЮНЕСКО за разработване на препоръки по развитието на информационните инфраструктури на страните членки на МЦНТИ.

Одобрен бе отчетът на ревизионната комисия за финансовата дейност на МЦНТИ за 2005 г.

Одобрени бяха планът за работа и бюджетът на МЦНТИ за 2006 г.

Одобрени бяха грандовете за 2006-2007 г. за финансиране на следните проекти:

- Национални информационни ресурси;
- Международна мрежа за обмен на данни по проблема "Качества на околната среда – атмосфера, вода, почва";
- Мрежа "Бизнес офис на иновационно-технологични структури";
- Петнадесети международен семинар "Научно-техническата информация в страните от Централна и Източна Европа";
- провеждане на обучение на специалисти от страните членки в МЦНТИ.

Заседанието на КПП беше предхождано от международна конференция на тема "Международно сътрудничество в областта на иновациите и трансфера на технологии", която се проведе на 22 май 2006 г.

Тематиката на конференцията включваше следните направления:

- Състояние и развитие на процеса „наука-иновации-индустрия“;
 - Системи за информационна среда за трансфер на технологии;
 - Информационно обслужване на малкия и средния бизнес;
 - Комерсиализация на научноизследователската и иновационната дейност;
 - Съвременни информационни технологии в организацията на съхраняване и използване на информационните фондове на библиотеките и информационните центрове.
- На конференцията бяха обсъдени:
- Ролята на информационните системи в управлението на връзките „наука-индустрия“

рия”;

- Моделите за повишаване ефективността на информационното обслужване на икономическата, научно-технологичната и иновационната дейност при използване на съвременните постижения на информационните технологии;

- Потенциалът на международното сътрудничество в областта на технологичния трансфер;

- Устойчивото развитие на информационното общество и етиката в информационната култура.

Формирани бяха предложения за реализация на международни проекти в областта на информационното обезпечаване.

Изнесени бяха 18 доклада от представители на 11 страни.

Българската страна беше представена с доклад от г-жа Ваня Грашкина, изпълнителен директор на НАЦИД, и г-жа Олга Рачева, директор на дирекция ИПУ, на тема “Тенденции в развитието на българската наука и ролята на информационното обслужване”.

О. Рачева

НОВИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ И НОВИ ИНФОРМАЦИОННИ УСЛУГИ В НАЦИД

Неотдавна в сградата на Централната научно-техническа библиотека официално бе открит Информационен център с фронт офис.

Центърът предлага всички условия за ползване на електронните информационни ресурси на НАЦИД, а именно:

СПЕЦИАЛИЗИРАНИ БАЗИ ДАННИ, организирани в два тематични блока:

Българска наука: колекция от бази данни, описващи състоянието и развитието на българската наука и мястото ѝ в Европейс-

кото изследователско пространство:

- „Сирена” - билингвална реферативна информация за научноизследователски проекти и защитени докторски дисертации;

- “Публикации” - англоезична реферативна информация за публикации на учени в българската научна периодика;

- „Кой кой е в българската наука” - англоезична справочна информация за българс-

ки учени и изследователи;

- „Депозирани научни ръкописи“ - билингвална реферативна информация за депозирани ръкописи.

Наука & Индустрия: колекция от бази данни за стимулиране на контактите между специалисти, работещи в сферата на образованието, научноизследователските структури, производствения сектор и административната, тяхното коопериране и подобряване на комуникацията между тях:

- „Партньорство за иновации и развитие“ - билингвална реферативна информация за изследователските и научните структури в България и за иновативните МСП;

- „Знания за иновации и развитие“ - билингвална реферативна информация за готови научни продукти, подходящи за трансфер и последваща реализация.

Бази данни с актуална информация:

- В медиите – ежедневна информация за публикации по проблемите на образованието и науката.

- За учените – български научни периодични издания, реферирани в световни информационни центрове.

- Виртуална библиотека - достъп до свободни пълнотекстови български и световни информационни ресурси, структурирани тематично.

- Гайд индекс - онлайн справочник на информационните ресурси в България с над 3500 интернет адреса на обществено значими български институции и организации.

ИНФОРМАЦИОННИ РЕСУРСИ В ПОМОЩ НА ЕВРОИНТЕГРАЦИЯТА Колекция от информационни материали за:

- националната образователна и научна политика и по изпълнението на критериите за евроинтеграция в тези области;

- ключовите документи на Европейския съюз за политиката в областта на образованието и науката;

- инструментите на Европейския съюз за подпомагане на научните изследвания и технологичното развитие в Европа;

- национални и международни конкурси по програми и проекти за научни изследва-

ния и технологично развитие.

ИНФОРМАЦИОННИ ИЗДАНИЯ НА НАЦИД В електронен формат

- Infosвят – тримесечен информационен бюлетин за: новостите в моделите на управлението и структурата на образованието и науката, тенденциите в научноизследователската и технологичната политика, структурирането на Европейското изследователско пространство (ERA), информационните системи и инструменти в образованието и науката, бенчмаркинг – най-добрите практики.

- Advances in Bulgarian Science – тримесечен бюлетин, който пропагандира постиженията на съвременната българска наука във всички научни области, подпомага международния научен обмен на идеи и съвместни изследователски дейности, разпространява научни резултати на национални изследователски екипи и водещи български учени, запознава международната научна общност с национални лауреати на престижни награди и приноса им в изграждането и структурирането на ERA.

Централната научно-техническа библиотека предлага пълна информация за своите фондове чрез:

- Електронен каталог на книги, енциклопедии, речници, доклади от конференции, доклади на ООН, дисертации, фирмени каталози, проспекти, годишни отчети на фирми от 1984 г. насам.

- Електронен каталог на български и чуждестранни периодични издания, получавани в ЦНТБ от 1980 г. насам.

- БД „Съдържания“ – разкрива аналитично съдържанията на избрани списания и сборници от 1995 г. насам.

Предоставя онлайн достъп до световни информационни центрове и портали, с реферативни и пълнотекстови бази данни във всички области на знанието:

STN INTERNATIONAL - над 200 бази данни в областта на науката и технологиите като COMPENDEX, INSPEC, CHEMICAL ABSTRACTS, BIOSIS, SCISEARCH и др.

THOMSON - DIALOG - над 900 бази дан-

ни по икономика, наука и технологии, медицина, образование.

EBSCO RESEARCH

HOST DATABASES - EBSCO Publishing – над 11 хил. електронни списания, от тях над 5 хил. пълнотекстови, структурирани в следните БД: Academic Search Premier, ERIC/ the Educational Resource Information Center/ Master FILE Premier, Business Source Premier и други.

SCOPUS над 14 хил. списания на повече от 4 хил. издателства.

Ако ползвате онлайн услуги на НАЦИД и разполагате с ограничено време, можете да направите:

- електронна заявка за поръчване на литература за ползване в читалните cntb_desk@nacid.bg
- електронна заявка за доставка на документи от страната и чужбина ctbloan@nacid.bg
- електронна заявка за тематична справка ctb@nacid.bg

На разположение на посетителите са 10 работни станции в Информационния център и 3 във фронт-офиса, оборудвани с най-нова техника. Информационният център

предлага възможност за комплексно информационно обслужване в помощ на научноизследователската дейност, разработката на дисертации, дипломни и курсови работи, професионалното развитие и квалификация, обучението през целия живот.

Посетителите имат възможност за самостоятелна работа, а при необходимост ще получат консултантска помощ от експертите, работещи в центъра. Докторанти и изследователи ще бъдат подпомагани при попълване на анкетните карти за включване в специализираните бази данни на НАЦИД. Предлагаме неограничен достъп до Интернет, компютърни и копирни услуги.

Архитектурната среда е адаптирана за хората с увреждания. За тези със зрителни проблеми е създадено компютърно място с инсталиран софтуер Jaws for Windows и програмния продукт Speech Lab 2.0. Така се предоставя възможност за комплексно информационно обслужване на незрящите граждани както с Интернет базираните услуги, така и с книжните фондове на библиотеката.

Сайт на НАЦИД: <http://www.nacid.bg>

В. Славчева

ПРЕДСТОЯЩИ МЕРОПРИЯТИЯ

От 12 до 16 септември 2006 г. в Созопол, България, ще се проведе Шестнадесетият национален научен симпозиум с международно участие "МЕТРОЛОГИЯ И МЕТРОЛОГИЧНО ОСИГУРЯВАНЕ 2006". Информация на адрес:

www.metrology-bg.org

От 13 до 15 септември 2006 г. във Варна, България, ще се проведе Дванадесетата Международна конференция по изкуствен интелект: методология, системи, приложение (AIMSA). Организатор: Международни прояви ООД: - София 1000, ул. "Христо Белчев" № 18, тел. 988 80 35, 980 89 61, факс: +359 2 980 60 74, Е-mail: cim@cim-pco.org

На 15 и 16 септември 2006 г. в Бургас, България, ще се проведе международна науч-

на конференция на тема "Образование, наука, икономика и технологии в глобализиращия се свят". Информация на адрес: <http://www.btu.bg/bg/conf06/fees.html>

От 17 до 19 септември 2006 г. в Созопол, България, ще се проведе Седмата международна конференция на тема "Напредничащи производствени операции". Информация на адрес: http://www.tu-sofia.bg/bul/faculties/mtf/tmmm/konf/index_bg.html

От 22 до 24 септември 2006 г. в курорта "Св. Св. Константин и Елена" ще се проведе Международна конференция по системи за автоматизация на инженерния труд и научните изследвания. Информация на адрес: П. К. 33, 1756 София, България, е-mail: saer@tu-sofia.bg